RAPPORT

Gaswinning op platform L15-FA-1: L15-FA-109 en L15-FA-110

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Klant:	Eni Energy Netherlands B.V.
Referentie:	BH5808-155 NRD
Status:	Definitief/03
Datum:	25 augustus 2026

Haskoning
Enhancing Society Together

HASKONING NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Netherlands
Industry & Buildings
Trade register number: 56515154

Telefoon: +31 88 348 20 00
Fax: +31 33 463 36 52
E-mail: info@haskoning.com
Website: haskoning.com

Titel document:	Gaswinning op platform L15-FA-1: L15-FA-109 en L15-FA-110
Ondertitel:	Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Referentie:	BH5808-155 NRD
Status:	Definitief/03
Datum:	25 augustus 2026
Projectnaam:	Eni Energy L15-FA-109 en L15-FA-110
Projectnummer:	BH5808-155

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. Haskoning Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van Haskoning Nederland B.V. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat. Dit document kan zijn opgesteld met behulp van kunstmatige intelligentie (AI); alle door AI gegenereerde inhoud is beoordeeld en gevalideerd door onze experts.

Haskoning
Enhancing Society Together

Inhoud

1	**Inleiding**	**2**
1.1	Gaswinning	4
1.2	Milieueffectrapportage	8
1.3	Leeswijzer	8
2	**Het project**	**9**
2.1	Motivatie	9
2.2	Beschrijving van het gebied	14
2.3	Alternatieven en varianten	14
2.4	Locatie	15
2.5	Niet-redelijke alternatieven en varianten	15
2.6	Het te onderzoeken alternatief	17
2.7	Mitigerende en natuurversterkende maatregelen	23
3	**Milieueffecten en effectbeoordeling**	**24**
3.1	Potentiële milieueffecten	24
3.2	Effectbeoordeling en keuze uitvoeringsalternatief	28
3.3	Cumulatie en leemten in kennis	29
4	**Besluitvorming en procedures**	**30**
4.1	Algemeen	30
4.2	Projectbesluit en coördinatiebesluit	30
4.3	Omgevingsvergunningen	31
4.4	De mer-procedure	31
4.5	Hoe verlopen de (mer-)procedure en besluitvorming?	33
4.6	Overige wet- en regelgeving	34
4.7	Participatie	35

Bijlagen

Begrippen en afkortingen

Overzicht besluiten

1 Inleiding

Eni Energy Netherlands B.V. (hierna: Eni Energy) is de eigenaar en exploitant van het L15-FA-1 productieplatform (Figuur 1-1) op de Noordzee.

Figuur 1-1. *Het L15-FA-1 productieplatform.*

Op het platform wordt sinds 1993 aardgas geproduceerd en behandeld. Het platform bevindt zich in mijnbouwblok L15 in de Nederlandse territoriale zone (binnen 12 zeemijl vanaf de kust) op circa 40 km afstand ten noodoosten van Den Helder en op circa 11 km afstand ten noorden van Vlieland (Figuur 1-2). Figuur 1-3 toont dat het platform direct ten noorden van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone ligt en binnen een militair oefengebied.

Op basis van de huidige productie is de verwachting dat de winning begin jaren ‘30 eindigt. Het doel van het voornemen is om door het boren van twee nieuwe productieputten de productiecapaciteit van het platform te herstellen en gaswinning te verlengen tot eind jaren ‘30 (omstreeks 2037–2040). De hoeveelheid aardgas die uit de twee putten kan worden gewonnen, is vergelijkbaar met het jaarlijkse verbruik van circa 140.000 Nederlandse huishoudens. Ter onderbouwing van het voor de boringen benodigde projectbesluit en de vergunningen, doorloopt Eni Energy een mer-procedure. Deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau (hierna: NRD) is opgesteld als eerste stap in de mer-procedure.

In de NRD wordt uitgelegd wat het voornemen van Eni Energy inhoudt en wat er in het op te stellen milieueffectrapport (hierna: MER) wordt onderzocht en beschreven.

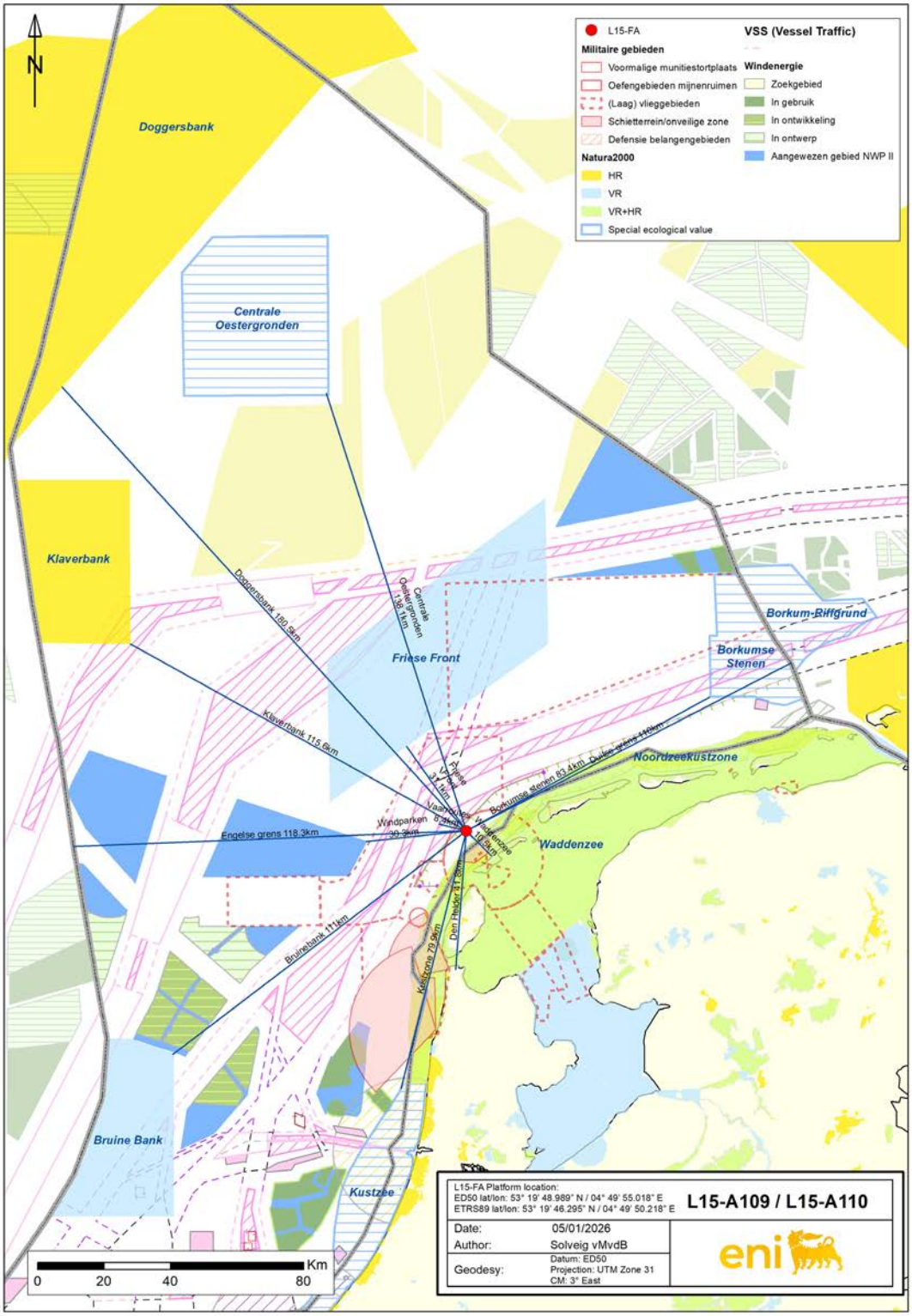

Figuur 1-2. *Ligging L15-FA-1 platform t.o.v. aangewezen windenergiegebieden, militaire gebieden en natuur ('VR' staat voor Vogelrichtlijngebied; 'HR' staat voor Habitatrichtlijngebied).*

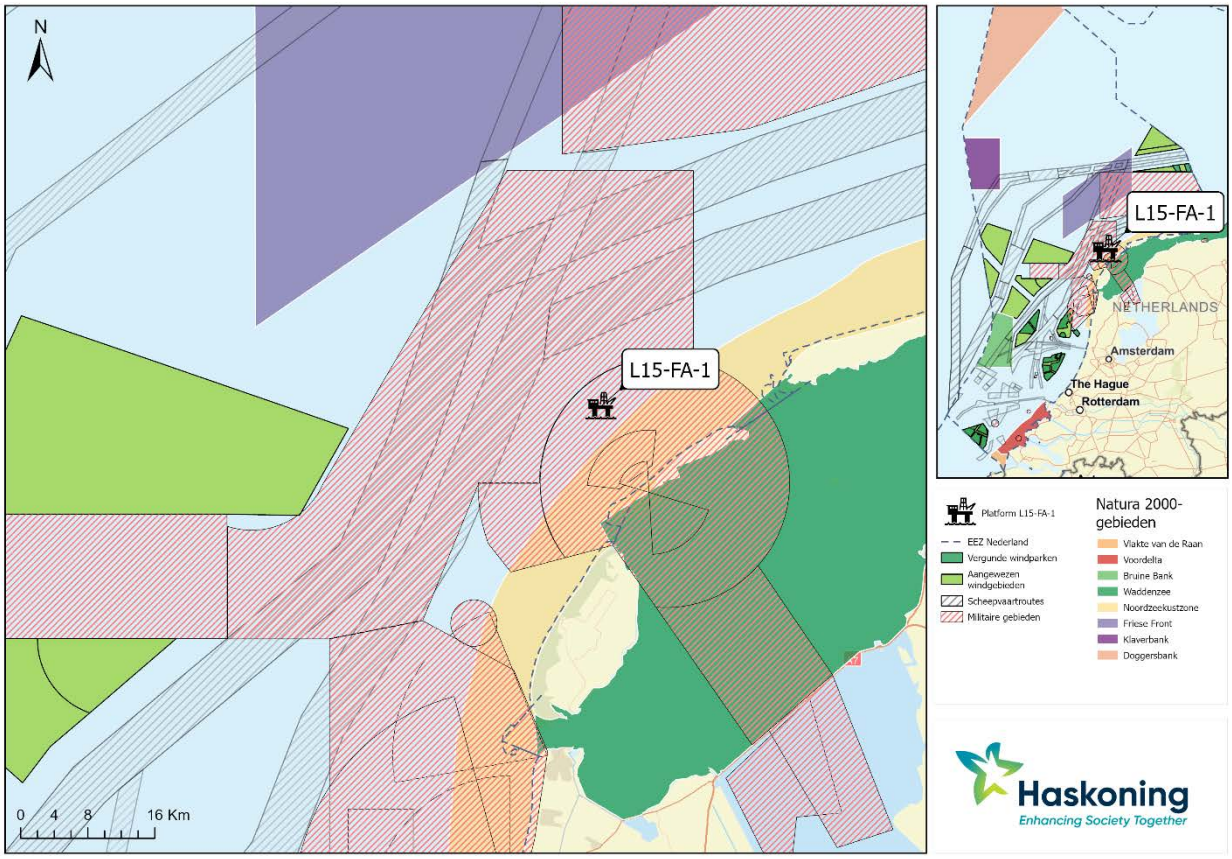

Figuur 1-3. *Ligging L15-FA-1 platform.*

1.1 Gaswinning

Doel van het project
Zonder de twee nieuwe putten is de verwachting dat op het L15-FA-1 platform aardgas kan worden geproduceerd tot begin jaren ‘30. Het doel van het project is om door het boren van twee nieuwe productieputten de productiecapaciteit van het platform te herstellen en gaswinning uit zogenoemde kleine velden te verlengen tot eind jaren ‘30 (omstreeks 2037–2040).

Het doel wordt bereikt door het boren van twee nieuwe productieputten vanaf het bestaande L15-FA-1 platform. Hiermee wordt gaswinning op het bestaande L15-FA-1 platform verlengd. Het project bestaat uit drie fasen:

1 Aanleg: het boren van twee putten.
2 Winning van aardgas: in het meest gunstige geval bedraagt de totale gasproductie uit de voorkomens circa 1–2 miljard m^3 aardgas.
3 Beëindiging van de gaswinning: afsluiting van de putten.

Het project
Vanaf 1993 wordt met het L15-FA-1 platform gas gewonnen uit drie aardgasvoorkomens: L12a-B, L12b-C en L15b-A. Deze gasvoorkomens bevinden zich op een diepte van ongeveer 3 km. De productie van gas uit deze gasvoorkomens is langzaamaan afgenomen. Om de productiecapaciteit te verhogen, wil Eni Energy twee nieuwe productieputten boren vanaf het bestaande platform L15-FA-1. Productieput L15-FA-

109 zal reiken tot gasveld L12b-C en productieput L15-FA-110 zal reiken tot het nog niet eerder aangeboorde gasveld L12a-A.

Figuur 1-4 toont de ligging van het bestaande platform en de aardgasvelden (met codering) die elk met een verschillende kleur zijn aangegeven, zodat het onderscheid tussen de velden goed te zien is. Op relatief korte afstand ligt het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. De doorgetrokken zwarte lijnen vanaf het platform betreffen de trajecten van vijf bestaande putten. De trajecten van twee bestaande putten die verticaal onder het platform zijn geboord zijn niet zichtbaar. In totaal wordt er op dit moment dus uit zeven putten geproduceerd op het platform. De gestippelde lijnen naar het rode L12a-A veld en het licht blauwe L12b-C veld betreffen de trajecten van de twee nieuw te boren putten. Deze trajecten zijn als lijnen weer te geven op de kaart omdat de putten niet verticaal, maar onder een hoek vanaf het platform zijn en worden geboord naar de gasvelden. De in okergeel weergegeven NOGAT-pijpleiding ('Northern Offshore Gas Transport') is een onderzeese leiding voor de afvoer van het gewonnen aardgas naar land. Het L15-FA-1 platform is via een korte leiding verbonden met deze NOGAT-pijpleiding.

De nieuw te boren put L15-FA-109 naar het L12b-C voorkomen zal reiken tot onder het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. Op Figuur 1-4 is te zien dat het L12b-C voorkomen, evenals het L15b-A voorkomen, zich gedeeltelijk onder dit gebied bevinden.

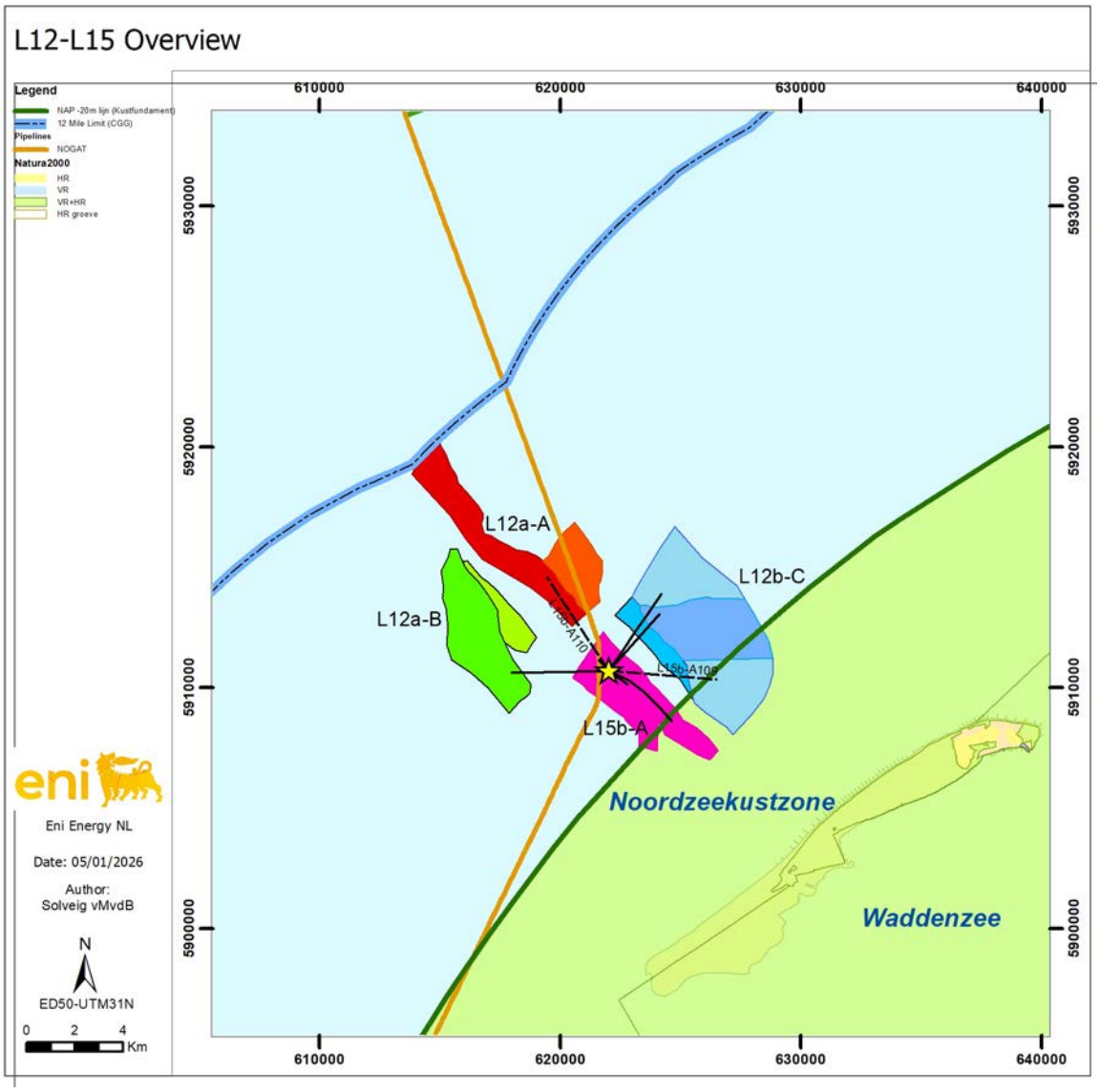

Figuur 1-4. *Overzicht van het L15-FA-1 platform, de aardgasvelden, het Natura 2000-gebied de Noordzeekustzone en de NOGAT-pijpleiding.*

Het boren van de putten is een tijdelijke activiteit. Na afronding van deze werkzaamheden start de gaswinning uit de nieuwe putten. Voor de afvoer van het gewonnen gas wordt gebruikgemaakt van de bestaande aansluiting van het platform op de NOGAT-pijpleiding. Eni Energy gaat ervan uit dat met de twee nieuwe productieputten de gaswinning vanaf het L15-FA-1 platform kan worden voortgezet tot eind jaren ‘30.

De initiatiefnemer
De initiatiefnemer is Eni Energy die zich (onder meer) toelegt op olie en gaswinning uit kleine velden op de Noordzee. Eni Energy is gevestigd op het volgende adres:

Eni Energy Netherlands B.V.
Prinses Beatrixlaan 5, 2595 AK
Den Haag

Achtergrond
Het Rijk streeft ernaar om — binnen randvoorwaarden van veiligheid, natuur, milieu en ruimte — de binnenlandse gasproductie de komende jaren zoveel mogelijk op peil te houden, vooral door de productie van gas uit de kleine velden onder de Noordzee. De reden hiervoor is dat aardgas, als relatief schone en flexibele energiebron, een belangrijke rol vervult in de transitie naar een energievoorziening op basis van hernieuwbare energiebronnen.

De winning uit kleine gasvelden op de Noordzee blijft om meerdere redenen noodzakelijk:

1 Binnenlandse gasproductie draagt bij aan de leveringszekerheid van Nederland, zeker in een tijd van geopolitieke onzekerheid.
2 Aardgas vervult een cruciale rol als transitiebrandstof tijdens de energietransitie naar volledig hernieuwbare energie.
3 Binnenlands gewonnen aardgas heeft aanzienlijke klimaatvoordelen, aangezien het een 5–7 keer lagere CO_2-uitstoot heeft dan geïmporteerd gas (met uitzondering van Noors gas via pijpleidingen).
4 Voortzetting van gaswinning draagt bij aan werkgelegenheid en de Nederlandse economie en zorgt voor behoud van kennis van de diepe ondergrond en de aanwezige gasinfrastructuur; kennis die ook waardevol is voor toekomstige toepassingen zoals waterstofopslag of CO_2-opslag.

Het nationale beleid ondersteunt het benutten van bestaande infrastructuur voor gaswinning, omdat dit economisch gunstiger en milieutechnisch efficiënter is dan het aanleggen van nieuwe installaties. Voor een uitgebreide toelichting op het beleid en de motivatie voor voortzetting van gaswinning wordt verwezen naar paragraaf 2.1.

De productiecapaciteit van het L15-FA-1 platform is sinds de oprichting in 1993 afgenomen ten opzichte van de piekproductie, terwijl de gasvelden in de omgeving nog aanzienlijke gasvoorraden bevatten. Op basis van de huidige productie is de verwachting dat de winning begin jaren ‘30 eindigt. Het doel van het voornemen is om door het boren van twee nieuwe productieputten de productiecapaciteit van het platform te herstellen en gaswinning te verlengen tot eind jaren ‘30. Dit doel sluit aan bij het nationale beleid voor gaswinning op de Noordzee.

Locatie van het voornemen
Het bestaande platform L15-FA-1 bevindt zich in blok L15 van de Nederlandse territoriale zee, op ongeveer 11 km ten noordwesten van Vlieland en op circa 3 km afstand van het dichtstbijzijnde punt van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. De activiteiten strekken zich niet uit tot in de Waddenzee.

Planning
Eni Energy voorziet dat medio 2027 gestart kan worden met de werkzaamheden voor de twee nieuwe productieputten. Tegen die tijd moeten de benodigde vergunningen hiervoor zijn verkregen en het projectbesluit zijn genomen. Eni Energy gaat uit van een gasproductie tot eind jaren ‘30.

1.2 Milieueffectrapportage

Uit de Omgevingswet (afdeling 16.4) en het Omgevingsbesluit (bijlage V) volgt voor welke plannen en besluiten een mer verplicht is of waarvoor een mer-beoordeling moet worden gemaakt. Dit project betreft het boren van twee productieputten en het produceren uit de putten en valt daarmee onder categorie B3 (derde kolom) en categorie B4 (derde kolom) van bijlage V bij het Omgevingsbesluit, waardoor het project mer-beoordelingsplichtig is. Eni Energy kiest er voor direct een project-MER op te stellen. Er wordt een project-MER opgesteld dat dient als onderbouwing bij de vergunningaanvragen en de aanvraag om het projectbesluit. Voor een uitgebreide toelichting op de mer-procedure en besluitvorming wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

Deze NRD is de eerste stap in de mer-procedure. In de NRD worden de reikwijdte en het detailniveau van het MER beschreven. De reikwijdte geeft aan wat het voornemen inhoudt, welke alternatieven worden onderzocht en welke (milieu- en omgevings-)thema's in beeld worden gebracht. Het detailniveau betreft de diepgang en methode van het onderzoek.

In het MER worden vervolgens de milieueffecten die als gevolg van de diepboringen te verwachten zijn op een samenhangende, objectieve en systematische manier beschreven. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen effecten die optreden in de aanlegfase door het boren van de putten en de effecten in de gebruiksfase door de winning van het gas.

Er wordt ook kort ingegaan op de ontmantelingsfase. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de inzet van materieel en effecten op de omgeving tijdens de ontmantelingsfase vergelijkbaar zijn met of minder ingrijpend zijn dan in de aanlegfase en dat in de ontmantelingsfase dus ook sprake is van gelijke of minder verstrekkende milieueffecten. Activiteiten in die fase worden echter niet beoordeeld. De ontmanteling vindt naar verwachting namelijk pas over meer dan veertien jaar plaats en het is nog niet bekend hoe de ontmanteling precies wordt uitgevoerd en wat daarvoor de eisen zijn. Daarbij geldt volgens vaste rechtspraak dat de ontmantelingsfase geen onderdeel van het project vormt, aangezien verwijdering en ontmanteling niet als zodanig met de aanleg en exploitatie zijn verbonden dat deze als één project kunnen worden beschouwd (ABRvS 11 juli 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2339, r.o. 22.2; ABRvS 24 december 2024, ECLI:NL:RVS:2024:5417, r.o. 41.9.1; ABRvS 18 juni 2025, ECLI:NL:RVS:2025:2677, r.o. 38.1.).

In hoofdstuk 3 worden de te onderzoeken milieuaspecten genoemd en wordt ingegaan op de te verwachten milieueffecten.

1.3 Leeswijzer

Deze NRD is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 beschrijft het project en de activiteiten die daar deel van uit maken.
- Hoofdstuk 3 gaat in op de te onderzoeken milieuaspecten, de aanpak van de effectbeoordeling, het beoordelingskader en geeft een eerste indicatie van de effecten.
- Hoofdstuk 4 gaat in op de van toepassing zijnde wettelijke procedures (mer-procedure, vergunningen en projectbesluit).

2 Het project

2.1 Motivatie

Het Rijk streeft ernaar om — binnen randvoorwaarden van veiligheid, natuur, milieu en ruimte — de binnenlandse gasproductie de komende jaren zoveel mogelijk op peil te houden, vooral door de productie van gas uit de kleine velden onder de Noordzee. De reden hiervoor is dat aardgas, als relatief schone en flexibele energiebron, een belangrijke rol vervult in de transitie naar een energievoorziening op basis van hernieuwbare energiebronnen. In dit kader heeft de Minister van (toen nog) Economische Zaken en Klimaat (hierna: EZK) in zijn Kamerbrief van 30 mei 2018 (TK, 2017-2018, 33 529, nr. 469) aangegeven dat hij inzet op verdere gaswinning uit kleine velden in Nederland en op het Nederlands Continentaal Plat om import van gas te beperken: *“zelf winnen is beter voor het klimaat, beter voor de werkgelegenheid en de economie, beter voor het behoud van de aanwezige kennis van de diepe ondergrond en van de aanwezige gasinfrastructuur, en ook beter geopolitiek”*.

Door het ontwikkelen van nieuwe velden op de Noordzee wordt bereikt dat Nederland minder afhankelijk is van geïmporteerd aardgas. Zo worden de negatieve milieueffecten van de buitenlandse productie en de import van aardgas (deels) vermeden. In een brief aan de Tweede Kamer van maart 2020 (TK, 2019-2020, 32 813, nr. 486) heeft de Minister van EZK nogmaals benadrukt dat *“het kabinet voorkeur geeft aan gaswinning uit de Nederlandse kleine velden, zowel op land als op zee, omdat dit beter is voor klimaat, werkgelegenheid, economie, behoud van kennis van de diepe ondergrond en aanwezige gasinfrastructuur”*.

In de Kamerbrief van 11 december 2025 (Kamerstuk 29 023, nr. 601) bevestigt de Minister van Klimaat en Groene Groei (hierna: KGG) (nogmaals) *"in de overgang naar duurzame energie speelt aardgas nog een belangrijke rol"*.

Akkoord voor de Noordzee (2020)
Het Akkoord voor de Noordzee bevat belangrijke afspraken over aardgaswinning in de Noordzee. Volgens dit akkoord blijft gaswinning op de Noordzee mogelijk, echter onder strikte voorwaarden. Een kernpunt is dat de Nederlandse gaswinning op de Noordzee altijd onder het niveau van de binnenlandse aardgasvraag moet blijven. Het akkoord erkent dat winning van eigen aardgas beter is dan het importeren van buitenlands gas, vanwege klimaatvoordelen en voordelen voor de economie en energieleveringszekerheid. Tegelijkertijd stelt het akkoord dat het Nederlandse energie- en klimaatbeleid, inclusief aardgasgebruik en -winning, te allen tijde in lijn moet zijn met de doelen van het Parijse klimaatakkoord (2016). Voor de gaswinning die nog kan plaatsvinden, gelden strenge ecologische en milieuhygiënische voorwaarden.

Programma Noordzee 2022–2027
Sinds de definitieve sluiting van het Groningerveld is de noodzaak om de aardgaswinning op de Noordzee te ontwikkelen alleen maar groter geworden. De productie van aardgas uit de kleine velden op de Noordzee is in het Programma Noordzee 2022–2027 aangewezen als een activiteit van nationaal belang.

In het Programma Noordzee (2022–2027) staat onder voortzetting bestaand beleid: *“Het beleid dat wordt voortgezet bestaat uit: … Olie- en gaswinning. Zo veel mogelijk winning van aardgas en -olie uit de Nederlandse velden op de Noordzee zodat het potentieel van voorraden wordt benut, binnen de grenzen van de afspraken van het Parijse Klimaatakkoord.”*

Met het Programma Noordzee is verder invulling gegeven aan de het beleid rondom aardgaswinning op de Noordzee. Hierin worden het doel van de gaswinning (qua omvang) en het nut en de noodzaak ervan (in het kader van de energietransitie) beschreven. Het programma bevestigt het kabinetsstreven om zo

snel mogelijk over te gaan naar een klimaatneutrale energievoorziening, maar dat tot die tijd de voorkeur bestaat voor gaswinning uit Nederlandse velden boven import, vanwege voordelen voor klimaat, werkgelegenheid, economie en kennisbehoud. Verder wordt de opruimplicht voor uitgeproduceerde platforms aangehouden, tenzij deze kunnen worden hergebruikt voor de opslag van waterstof of CO_2.

Het Versnellingsplan gaswinning Noordzee
De leveringszekerheid van aardgas staat onder druk door de oorlog in Oekraïne. De staatsecretaris van (toen nog) EZK beschrijft in zijn Kamerbrief van 15 juli 2022 (DGKE-WO / 22261964) het Versnellingsplan gaswinning Noordzee. Naast besparing is er het opwekken van duurzame energie en vervanging van fossiele energie door andere fossiele energie. Het kabinet kiest er daarbij voor om de daling van de binnenlandse productie van aardgas op de Noordzee af te remmen, de zogenoemde versnelling. Gas gewonnen in Nederland vervangt de import van fossiele energie uit andere landen. Eigen geproduceerd gas heeft als voordeel dat het een aanzienlijk lager niveau van uitstoot van broeikasgassen kent dan geïmporteerd gas.

“Om de productie uit de Nederlandse kleine velden op zee te vergroten heb ik de afgelopen maanden gewerkt aan een versnellingsplan voor de gaswinning op de Noordzee. In gesprekken met de brancheorganisatie, winningsbedrijven, EBN, TNO, de Mijnraad en SodM is vastgesteld dat er nog veel mogelijkheden voor gaswinning op de Noordzee zijn. Met een versnelling kan een additionele productie van 2 tot 4 miljard m^3 per jaar over een periode van 10 jaar worden bereikt. Het maximale effect kan worden bereikt op een termijn van circa 5 jaar, maar binnen 1 tot 3 jaar is al een versnelling van circa 1 miljard m^3 per jaar mogelijk.”

Ter referentie, in 2021 werd er 12,7 miljard m^3 uit de kleine velden geproduceerd (dat is exclusief productie uit het Groningenveld). Met het versnellingsplan kan de verwachte afname van productie op de Noordzee worden beperkt en kan de importafhankelijkheid van aardgas worden verminderd. Zowel TNO als EBN geven aan dat de snel teruggelopen gaswinning van de afgelopen jaren met name komt door een sterke daling in het aantal exploratieboringen. Figuur 2-1 toont de dalende trend van de gaswinning uit de kleine velden en bovendien een versnelde afname door een vermindering van het aantal boringen.

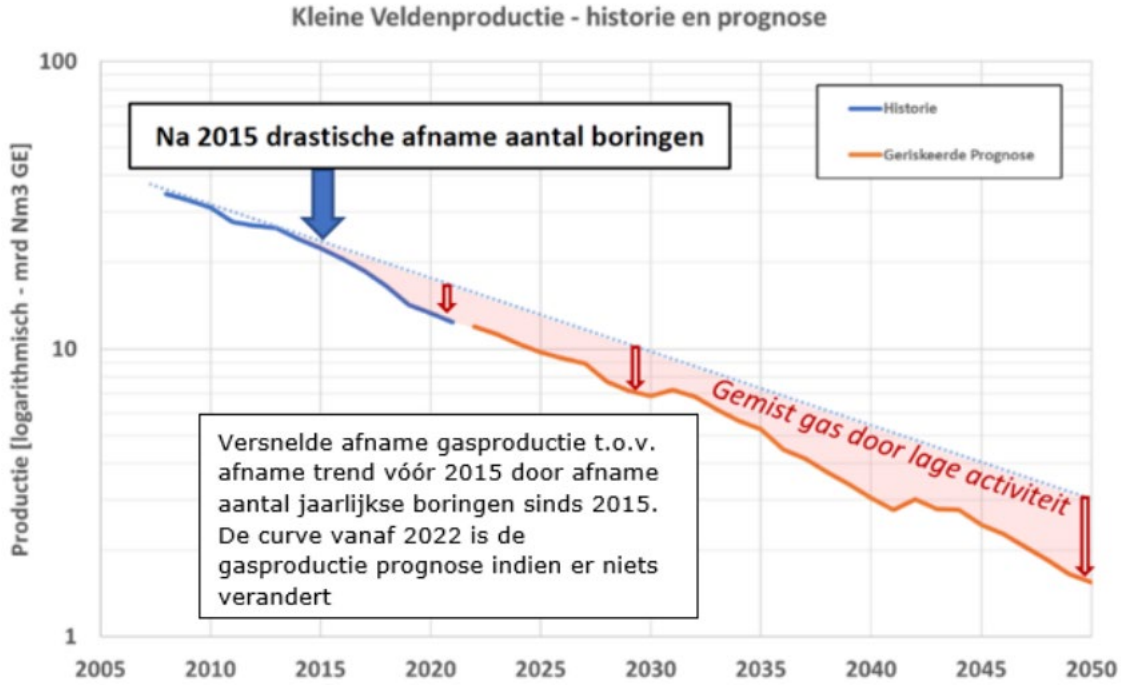

Figuur 2-1. *Afname aardgasproductie: historie en prognose (uit Kamerbrief 15 juli 2022).*

Daarnaast geldt dat de meest economisch aantrekkelijke gasvelden reeds zijn ontwikkeld. De Noordzee heeft niettemin nog veel potentie, maar het ontwikkelen van gasvelden op zee kost tijd en vergt investeringsbereidheid voor de langere termijn. Maatschappelijke weerstand kan leiden tot onvoorspelbare en langdurige vergunningstrajecten met oplopende kosten tot gevolg. Internationale mijnbouwondernemingen geven hierdoor soms de voorkeur aan projecten in andere landen die sneller en met meer zekerheid opgestart kunnen worden, en mede daardoor economisch gunstiger zijn.

De Minister van (toen nog) EZK bestendigt dit beleid in de zogenaamde Contourennota voor de nieuwe Mijnbouwwet (Kamerbrief van 20 januari 2023, 32 849, nr. 214). Hierin staat, onder meer:

“In de energietransitie wordt ingezet op besparing en de ontwikkeling van duurzame energie. Gas zal echter, als transitiebrandstof, de komende jaren noodzakelijk blijven. Aardgas speelt nog een belangrijke rol in de Nederlandse energiehuishouding. In (…) De Nederlandse gaswinning op land en op zee levert de komende jaren een belangrijke bijdrage aan de leveringszekerheid. (…) Gas gewonnen in Nederland vervangt deels de import van fossiele energie uit andere landen. Eigen geproduceerd gas heeft in de huidige omstandigheden als voordeel dat het een aanzienlijk lager niveau van uitstoot van broeikasgassen kent dan de alternatieven. (…) Het meest aardgaspotentieel zit op de Noordzee. Het is noodzakelijk dat de winning van aardgas op de Noordzee gestimuleerd wordt. Als dit niet nu gebeurt, dan zal de infrastructuur snel verdwijnen en worden nieuwe ontwikkelingen te duur. Het kabinet heeft uw Kamer daarom deze zomer geïnformeerd over het versnellingsplan op zee.”

In een brief aan de Kamer van 31 januari 2023 (PDGGO-DTDO / 22570040) gaat de staatssecretaris van (toen nog) EZK in op het rapport ‘Gaswinning op de Noordzee - En de afspraken daarover in het Akkoord voor de Noordzee’. De staatssecretaris onderschrijft het rapport. Onderzoek geeft aan dat de Nederlandse aardgasproductie onder de binnenlandse vraag zal blijven. Daarnaast benadrukt het onderzoek dat de emissie die gepaard gaat met de productie en transport van binnenlands geproduceerd aardgas vele malen (zo’n 5 tot 6 keer) lager is dan het meeste gas dat wordt geïmporteerd uit andere landen (met als enige uitzondering aardgas via pijpleidingen uit Noorwegen). Daarom is het beter voor het klimaat om het

benodigde gas in Nederland te winnen in plaats van importeren. Onderstaande Figuur 2-2 bevestigt die stelling.

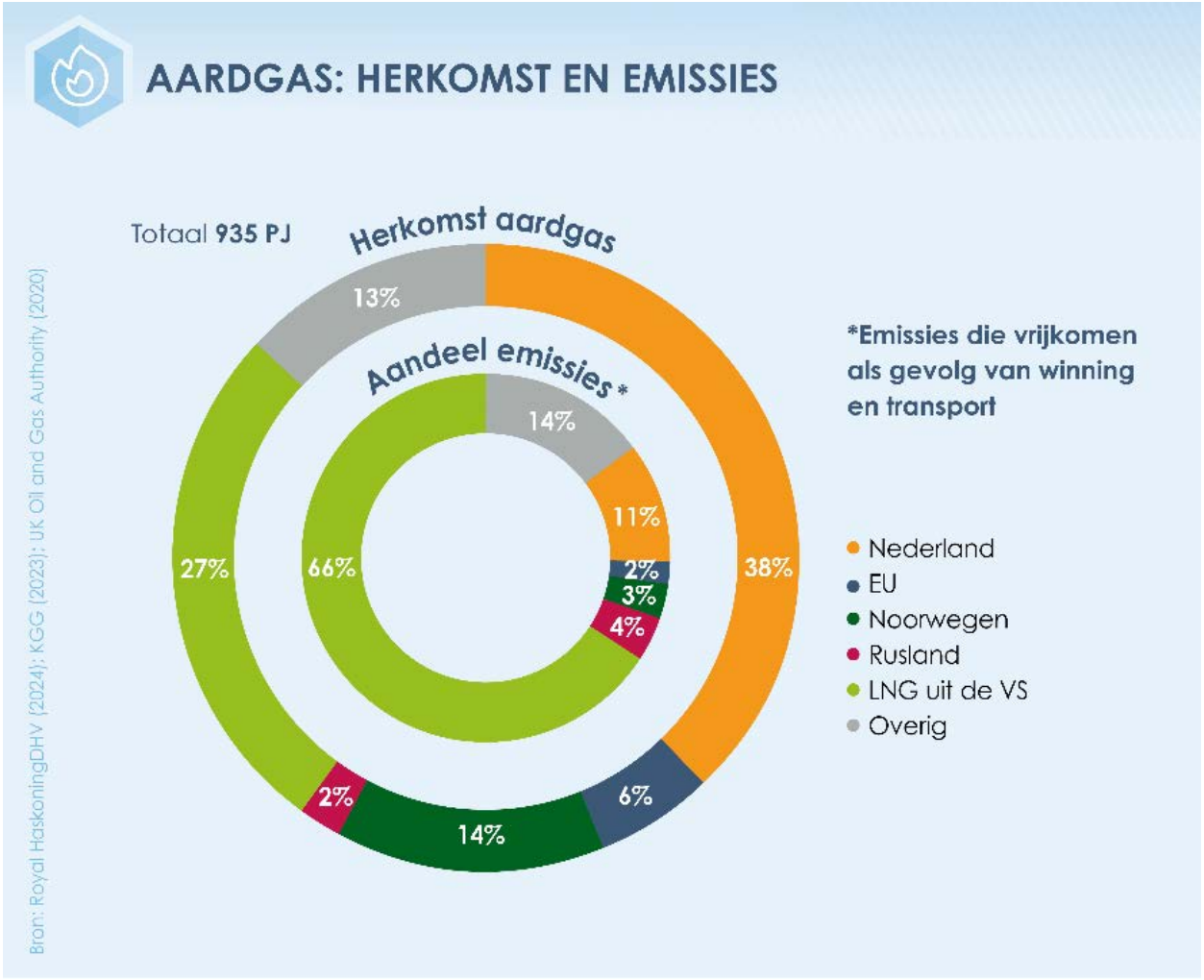

Figuur 2-2. *Aardgas, herkomst en emissies (bron: EBN).*

Onderwerp in de kamerbrief van 27 september 2023 (PDGGO-DTDO / 37261143) van de staatssecretaris van (toen nog) EZK is het versnellingsplan voor gaswinning Noordzee. Door de oorlog in Oekraïne is de markt verstoord. Het kabinet *"… kiest er daarom voor om de daling van de binnenlandse productie van aardgas op de Noordzee zoveel mogelijk af te remmen, de zogenoemde versnelling"* (Kamerstuk 29023-289). *"Met het versnellingsplan […] wordt een bijdrage geleverd aan het beperken van de importafhankelijkheid van aardgas…. [Dit] vergt met name een bestendig beleid met politiek en maatschappelijk draagvlak in combinatie met een gestroomlijnd en voorspelbaar vergunningenproces."*

Recentelijk is het voorgaande (nogmaals) bestendigd in de Kamerbrief van 6 december 2024 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 33 529, nr. 1264):

"In een drukbevolkt land als Nederland is maatschappelijk draagvlak voor de gaswinning op land niet meer vanzelfsprekend. Het kabinet zet daarom in op gaswinning op de Noordzee. (...) Er is op dit moment helaas nog niet voldoende duurzame energie beschikbaar en daarbij vormt ook het overvolle elektriciteitsnet een bottleneck om helemaal te stoppen met het gebruik van aardgas. We hebben in Nederland nu nog gas nodig om thuis te koken, douchen en huizen in de winter te verwarmen. Ook de Nederlandse industrie kan nog niet zonder. Door de sluiting van het Groningenveld vervullen de kleine

velden een steeds belangrijkere rol in de gasvoorziening van ons land. Op korte termijn stoppen met gaswinning uit kleine velden zonder dat er nog voldoende andere energiebronnen zijn, zou de afhankelijkheid van Nederland van de import van gas uit landen buiten Europa verder vergroten. De Russische aanvalsoorlog in Oekraïne maakt duidelijk dat we risicovolle strategische afhankelijkheden als gevolg van import van fossiele energiedragers zoveel mogelijk willen voorkomen. De gaswinning uit de kleine velden levert een belangrijke bijdrage aan het beperken van deze importafhankelijkheid. Het significante effect van deze bijdrage komt voort uit het cumulatieve effect van de winning uit meerdere kleine velden. Daarnaast is de CO_2-uitstoot van de winning en transport van gas dat wordt gewonnen uit Nederlandse kleine velden enkele malen lager dan de uitstoot van geïmporteerd aardgas. Tenslotte kan de infrastructuur voor gaswinning in de toekomst mogelijk hergebruikt worden voor opwek of opslag van duurzame energie zoals waterstof."

Nationaal Plan Energiesysteem (1 december 2023)
In het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) maakt de overheid richtinggevende keuzes in de energietransitie. Deze keuzes staan aan de basis van het energiesysteem van de toekomst (tot 2050). Het NPE maakt duidelijk wat er op ons afkomt. Ten aanzien van fossiele brandstoffen en gaswinning merkt het NPE het volgende op:

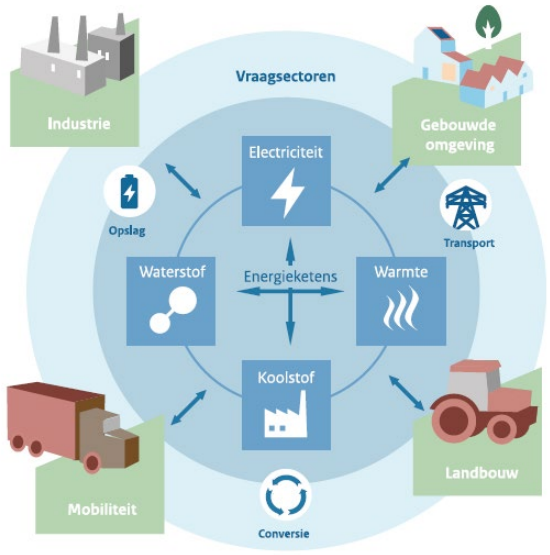

Figuur 2-3. *Energiebronnen en energieverbruikers gevisualiseerd in energieketens (bron: NPE)*

"Het kabinet wil een verantwoorde afbouw van de fossiele ketens. Aardgas heeft op dit moment een belangrijke rol in het energiesysteem: van gaswinning tot gebruik als energiedrager in vrijwel alle sectoren en als grondstof in de industrie. Aardgas zal ook nog in de transitiefase een belangrijke rol blijven spelen. Zo is nationale aardgaswinning en import van LNG nu nog nodig om in onze vraag te voorzien. Het tempo van de opbouw van duurzame alternatieven is voor een groot deel bepalend voor het tempo van de afbouw. In sommige sectoren zal aardgas de komende jaren nog een belangrijke terugvaloptie zijn. In lijn met de afbouw van het aardgasverbruik zal ook de Nederlandse aardgasproductie richting 2050 worden afgebouwd."

Sectorakkoord Gaswinning in de Energietransitie
In april 2025 is het Sectorakkoord Gaswinning in de Energietransitie tot stand gekomen. In haar brief aan de Tweede Kamer van 23 april 2025 (kenmerk: KGG / 98141184) schrijft de Minister van KGG hierover:

"Een belangrijk doel van het akkoord is het vergroten van de productie van aardgas uit kleine velden op de Noordzee. Dit biedt aanzienlijke voordelen: het verkleint onze afhankelijkheid van geïmporteerd gas, verlaagt de CO2-voetafdruk omdat geïmporteerd gas een hogere CO2-uitstoot kent dan gas geproduceerd in eigen land, en genereert inkomsten voor de Nederlandse staat. Nederland is sinds 2018 netto-importeur van aardgas en importeert dus al enkele jaren meer aardgas dan het exporteert. Het hier in Nederland gewonnen aardgas wordt vooral in Nederland en Noord-West Europa verhandeld en gebruikt en draagt daarmee bij aan de gasleveringszekerheid van Nederland en haar buurlanden."

"Naast de winning van aardgas, vinden er op de Noordzee ook andere activiteiten plaats. De afspraken die in het Noordzeeakkoord (NZA) zijn gemaakt over onder andere de afweging van de verschillende belangen,

blijven onverminderd van kracht. Ook de afspraak dat de productie van aardgas op de Noordzee altijd onder het volume van de binnenlandse vraag blijft, blijft van kracht. Hier stuurt het kabinet op door bij nieuwe en actualisatie van winningsplannen instemming te verlenen tot en met 2045, waarbij periodiek bekeken wordt wat de ontwikkeling van de binnenlandse vraag is en wat de verwachte productie zal zijn. Wel blijft er ruimte voor maatwerk indien dat op een later moment nodig blijkt te zijn, bijvoorbeeld als blijkt dat er na 2045 toch nog gas nodig is voor de binnenlandse vraag en dat passend is binnen de klimaatdoelstellingen. Die afweging zal op dat moment gemaakt moeten worden."

Conclusie: gaswinning past in het Nederlands energiebeleid
De winning door Eni Energy betreft winning uit zogenaamde 'kleine velden'. Geconcludeerd wordt dat de gaswinning uit de aardgasvelden onder de Noordzee in lijn is met het Nederlandse energiebeleid. Het voornemen kan invulling geven aan de gewenste versnelling van gaswinning op de Noordzee, geopolitieke onafhankelijkheid en het behalen van klimaatdoelstellingen. Bij het ontwikkelen van de locatie houdt Eni Energy rekening met de afspraken die in het Akkoord voor de Noordzee zijn gemaakt ten aanzien van activiteiten in Natura 2000-gebieden op de Noordzee. In dat kader wordt in het MER ingegaan op de best beschikbare technieken. Eni Energy onderzoekt verder al welke maatregelen op het gebied van natuurversterkende bouwen passen bij de aard en omvang van dit project.

2.2 Beschrijving van het gebied

Beschermde natuur
Het bestaande platform L15-FA-1 bevindt zich op circa 3 km afstand van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied op land is Duinen Vlieland op circa 11 km afstand van het platform.

Het nabijgelegen Natura 2000-gebied Noordzeekustzone is van belang voor diverse beschermde soorten, waaronder zeezoogdieren en zeevogels.

Abiotische kenmerken
De waterdiepte ter plaatse van platform L15-FA-1 bedraagt circa 20 meter. Het gebied ligt in altijd gemengd water waarvan de dominerende stroomrichting noordelijk is. De zeebodem bestaat uit (fijn) zand.

Bestaande gaswinning
In de omgeving van platform L15-FA-1 bevinden zich aardgasleidingen op de zeebodem en enkele mijnbouwinstallaties. De dichtstbijzijnde mijnbouwinstallatie, L11b-PA, bevindt zich op circa 28 km afstand in blok L11. Voor de gasafvoer kan gebruik worden gemaakt van de bestaande korte pijpleiding naar de NOGAT-leiding, die op ongeveer 400 meter ten westen van platform L15-FA-1 ligt.

Overig gebruik
Het gebied is aangemerkt als militair gebied en wordt gebruikt voor scheepvaart, visserij en zandwinning. Schepen moeten zich houden aan de veiligheidszone rond het aanwezige platform.

2.3 Alternatieven en varianten

Voor de uitvoering van het project bestaan geen alternatieven en een beperkt aantal varianten. Dit wordt hierna uitgelegd. Er wordt toegelicht welke niet-redelijke alternatieven en varianten in de voorbereidingsfase zijn afgevallen en de reden waarom.

Bij de uitwerking van het voornemen is uitgegaan van toepassing van de beste beschikbare technieken voor het boren en exploiteren van aardgasputten. Om die reden beperkt de beschouwing van niet-redelijke alternatieven en varianten zich tot locatie- en putalternatieven (een satellietplatform en een

subsea-installatie). Andere uitvoeringswijzen leveren in dit geval geen realistische of onderscheidende alternatieven op.

Als eerste wordt ingegaan op het ontbreken van een locatie-alternatief.

2.4 Locatie

De aanwezigheid van de gasvelden in de diepe ondergrond is een geologisch gegeven. Op zeeniveau is ter plaatse het bestaande platform L15-FA-1 aanwezig. Dat platform verkeert in operationele staat, is geschikt voor de huidige gaswinning en kan nog gedurende meerdere jaren worden ingezet voor gaswinning. Het platform is toegerust voor verhoging van het huidige productievolume en vereist geen aanpassingen en/of aanleg van een pijpleiding. Dit maakt dat dit platform het enige redelijke locatie alternatief is.

Het aanboren van de aardgasvelden vanaf andere bestaande platforms of vanaf land is niet mogelijk. De afstanden zijn te groot om de noodzakelijke putten naar de vereiste diepte van de aardgasvelden te boren.

Alternatieven zoals een satellietplatform of subsea-installatie vallen af, zoals wordt beschreven in paragraaf 2.5.

Om deze redenen worden de twee nieuwe putten L15-FA-109 en L15-FA-110 geboord vanaf het bestaande platform L15-FA-1. In het MER worden geen andere locaties voor het platform onderzocht.

Waarom niet kiezen voor een compleet nieuwe gaswinningslocatie op een andere plek in de Noordzee? Ten eerste bevatten de gasvelden L12a-A en L12b-C nog aanzienlijke gasvoorraden die gewonnen kunnen worden. Deze gasvoorraden onbenut laten zou economisch inefficiënt zijn. Ten tweede is het niet eenvoudig om een nieuwe locatie te vinden. Een nieuwe gaswinningslocatie brengt namelijk veel onzekerheid met zich mee. Zo hebben exploratieboringen slechts een succesratio van ongeveer 25%, wat betekent dat slechts één op de vier boringen een winstgevende gasvoorraad aanboort (Westwood Insight – The State of Exploration 2025, gepubliceerd op 12 juni 2025). De gasvelden L12a-A en L12b-C daarentegen hebben een veel hogere kans op succes. Er zijn aangetoonde gasreserves aanwezig en de zekerheid dat deze op de beoogde plekken zitten is aanzienlijk hoger dan bij een nieuwe gaswinningslocatie. Tot slot zou een compleet nieuwe gaswinningslocatie meer milieubelasting met zich meebrengen. Een dergelijke locatie vereist namelijk seismisch onderzoek, een exploratieboring en de aanleg van een geheel nieuw platform met bijbehorende pijpleiding, elk met hun eigen milieueffecten. Door gebruik te maken van de bestaande infrastructuur wordt de totale milieubelasting beperkt. Het aanboren van de gasvelden L12a-A en L12b-C steekt dus vanuit milieu- en efficiëntieoogpunt gunstig af tegen het ontwikkelen van gasvelden elders die nieuwe platforms vereisen.

2.5 Niet-redelijke alternatieven en varianten

Hieronder wordt ingegaan op een satellietplatform en een subsea-installatie als alternatief voor het gebruik van het bestaande platform L15-FA-1 voor de aansluiting van de putten. Zowel een satellietplatform als een subsea-installatie moeten gebruik maken van een platform voor de behandeling

van het geproduceerde aardgas. Immers het geproduceerde aardgas kan niet zonder behandeling worden afgevoerd naar land.

Alternatief: satellietplatform
Een satellietplatform is een platform met minimale faciliteiten waar uitsluitend aardgas wordt gewonnen, dat vervolgens via een pijpleiding naar een behandelingsplatform op een andere locatie wordt getransporteerd.

Omdat met het project twee verschillende gasvelden worden aangeboord, zijn er twee satellietplatforms nodig. Voor het transport van het gewonnen aardgas moet vanaf elk satellietplatform een pijpleiding worden aangelegd naar het L15-FA-1 platform voor behandeling en verwerking van het gas. Dit alternatief leidt tot veel grotere effecten op natuur en milieu dan het boren van putten vanaf het bestaande platform. Bovendien is het realiseren van satellietplatforms boven de aan te boren gasvelden ook vanwege de fysieke omstandigheden ter plaatse niet realistisch. Op die omstandigheden wordt hierna in het kader van de subsea-installaties nader ingegaan. Tot slot geldt dat het plaatsen van satellietplatforms veel duurder is. Om deze redenen is de plaatsing van satellietplatforms met aansluitingen op het L15-FA-1 platform afgevallen als redelijk alternatief.

Alternatief: subsea-installatie
Een subsea-installatie is een winningsinrichting op de zeebodem die wordt beschermd door een kooiconstructie. Een subsea-installatie is via een pijpleiding en umbilical (flexibele buis waar communicatie- en hulpleidingen in gebundeld worden) verbonden met een hoofdplatform, bijvoorbeeld het bestaande platform L15-FA-1. Dit houdt in dat het geproduceerde aardgas wordt afgevoerd naar een nabijgelegen behandelingsplatform, zoals L15-FA-1. Het onderhoud aan een subsea-installatie moet door duikers worden uitgevoerd vanaf een schip. Voor alle werkzaamheden aan de put zelf, moet een jack-up barge of boorplatform worden ingezet.

Of het mogelijk is een subsea-installatie te plaatsen, hangt af van verschillende factoren.

Van praktisch belang zijn de fysieke omstandigheden ter plaatse van de beoogde locatie, in het bijzonder de geschiktheid van de zeebodem voor zowel de tijdelijke plaatsing van een boorplatform als de permanente installatie van een subsea-installatie (inclusief beschermende kooiconstructie). In dit licht worden subsea-installaties in de regel niet te dicht bij de kust aangelegd in verband met de invloed van getijden op de zeebodem. Ook locaties in gebieden met andere functies kunnen een belemmering vormen, zoals militaire oefengebieden en (zoek)gebieden voor windenergie. Verder is voor het aanleggen van een subsea-installatie voldoende waterdiepte nodig. Dit is afhankelijk van een optelsom van de waterdiepte, de vaardiepte voor de scheepvaart, de hoogteverschillen van de getijden, de hoogte van de beschermende kooiconstructie en een veiligheidsmarge.

Andere factoren die een rol spelen bij de keuze voor een subsea-installatie zijn bereikbaarheid (bijvoorbeeld voor onderhoud), verwachte effecten op natuur en milieu, de hoeveelheid aardgas die uit het reservoir kan worden gewonnen (de recovery rate) en de kosten.

Bij de keuze om geen subsea-installaties te plaatsen, heeft bij beide putten meegespeeld dat in het gebied (rondom het platform) zandmigratie voorkomt en dat bekend is dat uitspoeling en ophoping van zand voorkomen. Dit is een belangrijk nadeel, omdat als gevolg hiervan de bodem onder de subsea-installaties, pijpleidingen en umbilicals kan uitspoelen. Ook kan zand zich ophopen rondom de beschermende kooiconstructies. In geval van onderhoud aan de installaties zouden dergelijke ophopingen eerst moeten worden verwijderd.

Voor de L15-FA-109 put geldt verder dat een subsea-installatie niet haalbaar is alleen al vanwege de ligging nabij de kust: de installatie zou op circa 5 km afstand van de kust moeten worden geplaatst waar

de waterdiepte slechts 14m is. Deze geringe waterdiepte in combinatie met de hoogteverschillen van het zeeniveau veroorzaakt door de getijden en de hoogte van de beschermende kooiconstructie maakt deze locatie risicovol voor scheepvaart in het gebied. Bovendien zou deze subsea-installatie in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone komen te liggen, wat negatieve milieueffecten met zich meebrengt. Op voorhand is duidelijk dat dit niet wenselijk is.

Een subsea-installatie is ook voor de L15-FA-110 put niet haalbaar gebleken. Boven het aan te boren gasveld, waar de subsea-installatie zou moeten worden geplaatst, bevindt zich een zandwingebied. Dit betekent dat het fysiek niet mogelijk is daar een subsea-installatie te plaatsen. Daarnaast bevindt zich boven en naast het gasveld een oude rivierbedding: dit is een laag/sleuf in de zeebodem met een samenstelling die onvoldoende stabiliteit kan bieden om een boorplatform op te plaatsen voor het boren van de put.

Meer algemene argumenten die ook in het onderhavige geval pleiten tegen het plaatsen van subsea-installaties zijn de volgende:

- Voor elke vorm van interventie en onderhoud aan de subsea-installaties moet een boorplatform (drilling rig) of zelfheffend werkschip (jack-up barge) ter plaatse komen. Deze activiteiten veroorzaken periodiek terugkerende hogere emissies en een grotere impact op het milieu en de natuur dan bovenzeese alternatieven.
- De interventies en het onderhoud zijn erg kostbaar. Tijdens de productiefase resulteert dit in een lager winningspercentage (recovery rate) dan bij een bovenzeese oplossing, waardoor de gaswinning sneller minder rendabel wordt. De subsea-installaties worden hierdoor eerder afgesloten, met als gevolg dat onnodig veel aardgas in het reservoir achterblijft.
- De subsea-installaties moeten door middel van een pijpleiding worden aangesloten op het L15-FA-1 platform voor gasbehandeling. Dit brengt extra complicaties en negatieve (milieu- en natuur)effecten mee.

Tegen deze achtergrond zijn subsea-installaties geen redelijk alternatief gebleken.

Twee van de vier gasvelden (L12b-C en L15b-A) liggen gedeeltelijk onder het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. Hoewel het platform niet in het Natura 2000-gebied staat, eindigt één van de twee nieuwe boringen (A109) wel onder de Noordzeekustzone.

Gezien de twee nieuwe putten L15-FA-109 en L15-FA-110 worden geboord vanaf het bestaande platform L15-FA-1, worden er geen andere locaties voor het platform onderzocht in het MER.

De gevolgen voor de omgeving zullen nader worden onderzocht in het MER, waarbij ook wordt onderzocht hoe gevolgen zo veel als mogelijk kunnen worden voorkomen en, waar nodig, kunnen worden gemitigeerd.

2.6 Het te onderzoeken alternatief

Deze paragraaf gaat in op het redelijke alternatief. Dat alternatief wordt in het MER in groter detail beschouwd en afgezet tegen de situatie waarin het project niet gerealiseerd wordt: de referentiesituatie.

Zoals in paragraaf 2.4 en 2.5 beschreven, wordt uitgegaan van het te onderzoeken alternatief dat bestaat uit het boren van twee gaswinningsputten L15-FA-109 en L15-FA-110, respectievelijk gericht op gasvelden L12b-C en L12a-A, vanaf het bestaande platform L15-FA-1. Voor de gasafvoer tijdens de gaswinning wordt gebruikgemaakt van de al bestaande korte verbindingsleiding naar de NOGAT-leiding, die op ongeveer 400 meter ten westen van platform L15-FA-1 ligt. In deze procedure worden dit alternatief en mogelijke varianten onderzocht.

Binnen dit alternatief worden de volgende varianten onderzocht:

- De methode voor conductorplaatsing.
- De verwerking van boorgruis (lozen of afvoer naar wal).
- De locatie van de bevoorradingshaven.
- De locatie van de heliport.
- Transportmogelijkheden (frequentie en type van transport).

In Figuur 2-4 wordt een 3D-beeld gegeven van de bestaande producerende putten (groene benaming) en de geplande putten: L15-FA-109 (in blauw, aangegeven als ‘A109’) en L15-FA-110 (in rood, aangegeven als ‘A110’) vanuit de platformlocatie (L15-FA-1). De gasvelden L12a-A en L15b-C zijn met een stippellijn omcirkeld (in rood respectievelijk in blauw).

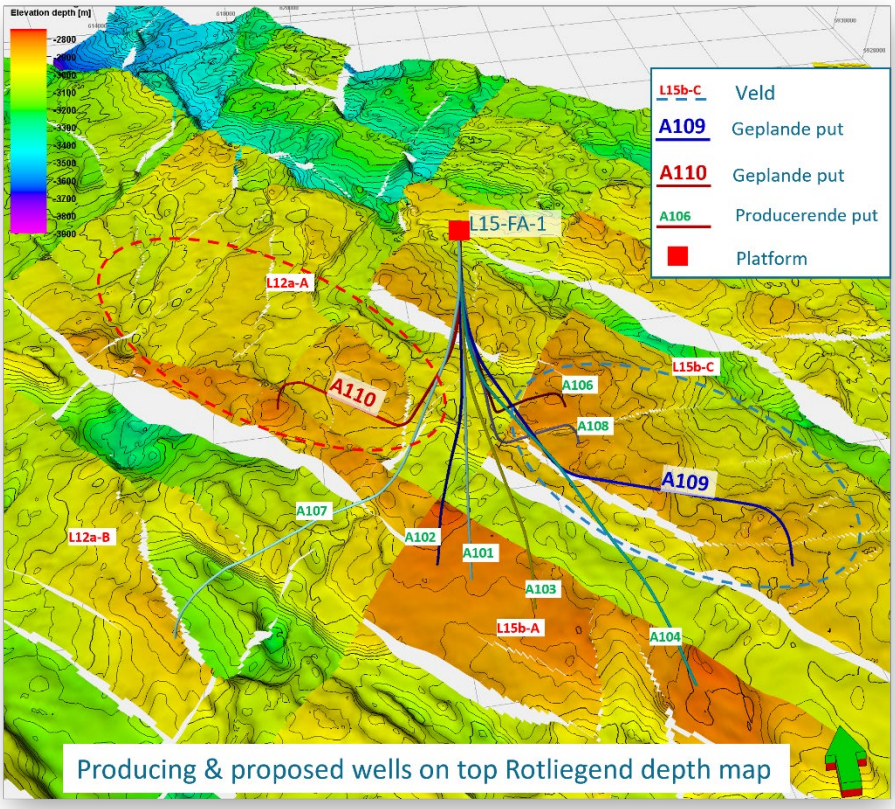

Figuur 2-4. *3D-beeld van de bestaande producerende putten en nieuwe putten.*

Twee van de vier gasvelden (L12b-C en L15b-A) liggen gedeeltelijk onder het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone op een diepte van circa 3 km. Het platform staat buiten het Natura 2000-gebied. Eén van de twee nieuwe boringen (A109) komt onder de Noordzeekustzone uit, op een diepte van 2900-3000 meter onder zeeniveau.

Een geologische doorsnede over de L12/15-gasvoorkomens is te zien in Figuur 2-5. De doorsnede loopt van noord naar zuid, van put L12-05 in het noorden tot put L15-03 in het zuiden. Het precieze tracé, dat geen rechte lijn volgt, is weergegeven in de inzetkaart rechtsonder. In de figuur is het gasvoorkomen weergegeven in een gele kleur. Het gasvoorkomen bevindt zich in de geologische eenheid Rotliegend. De herkomst van het aardgas is het Carboon (“Westphalian”, in bruin daaronder), ook wel het brongesteente genoemd. De afdekkende gesteentelaag (in roze) is Zechstein.

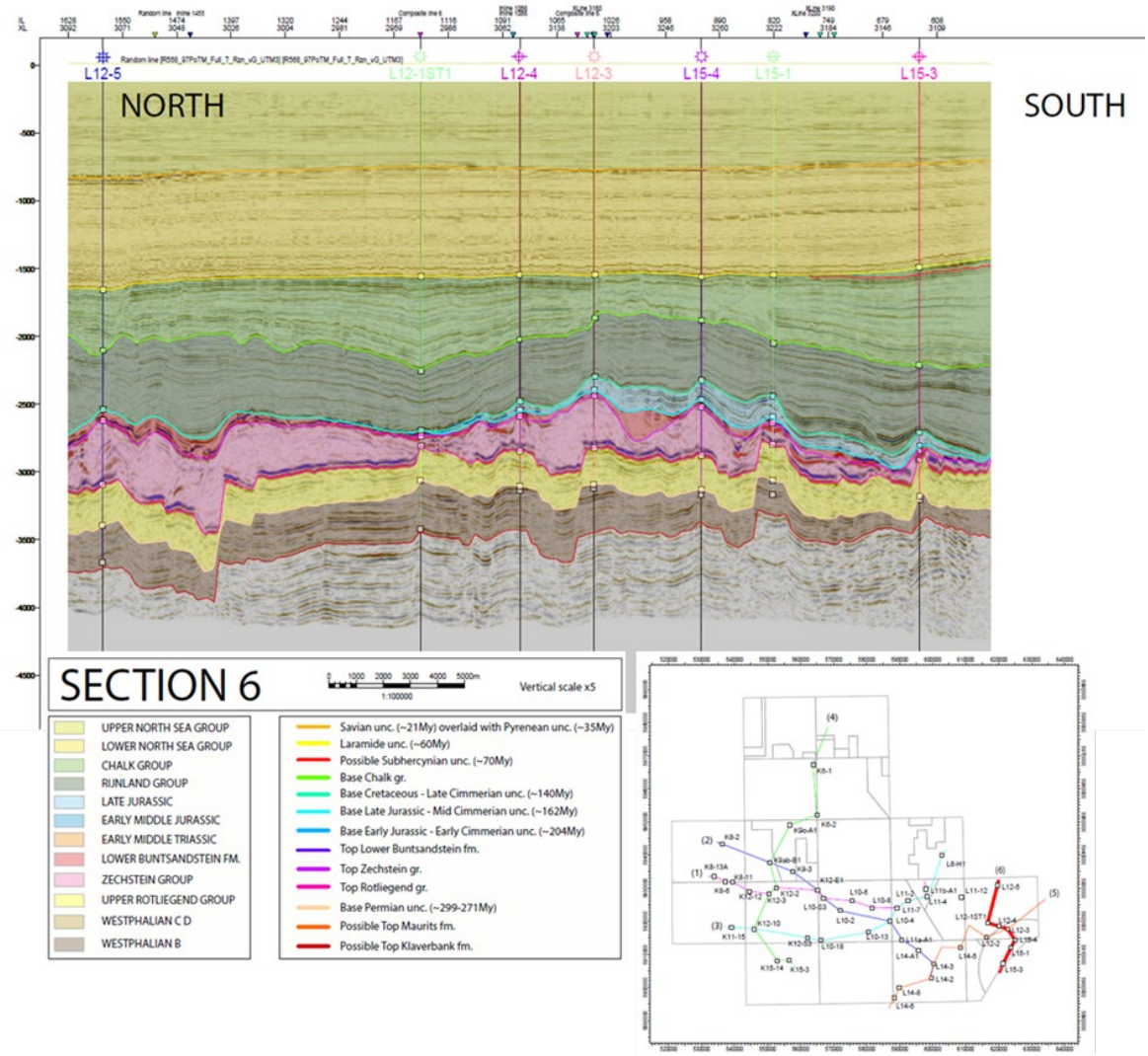

Figuur 2-5. *Geologische dwarsdoorsnede van de gasvoorkomens in het gebied.*

De gevolgen van het project voor de omgeving worden onderzocht in het MER. Daarbij wordt onderzocht hoe de gevolgen zo veel als mogelijk kunnen worden voorkomen dan wel gemitigeerd.

Het te onderzoeken alternatief omvat een aanlegfase en een productiefase. Deze fasen worden in onderstaande paragrafen nader toegelicht. Volledigheidshalve wordt daarnaast ook ingegaan op beëindiging van de gaswinning en de daarmee verbonden activiteiten.

2.6.1 Aanlegfase

De aanlegfase omvat het boren van de gaswinningsputten en minimale aanpassingen op het bestaande platform L15-FA-1 met het oog op twee nieuwe putten. Het boren wordt hieronder toegelicht. De aanpassingen aan het platform betreffen:

- twee verbindingsleidingen tussen de putkoppen en de hoofdinstallatie;
- meet- en regelapparatuur;
- een veiligheidsafsluiter.

De gasbehandelingsinstallatie op het bestaande platform is geschikt voor het verwerken van het gas uit de nieuwe putten en behoeft geen aanpassing.

Het boren van de gaswinningsputten
Het proces voor het boren van een put bestaat uit vijf hoofdstappen: (1) de mobilisatie en plaatsing van een mobiel boorplatform ('jack-up rig'), (2) het plaatsen van een conductor en het boren van de put, (3) hydraulische stimulatie om het gas vrij te maken, (4) productietesten om de hoeveelheid en kwaliteit van het gas te bepalen, en (5) de afwerking van de put en demobilisatie van het boorplatform. Tijdens het uitvoeren van boringen zijn er altijd één of meerdere vertegenwoordigers en experts van Eni Energy aanwezig om een veilige en verantwoorde uitvoering van de werkzaamheden te bewaken.

Stap 1: de mobilisatie en plaatsing van een mobiel boorplatform ('jack-up rig')
De boring wordt uitgevoerd vanaf het bestaande productieplatform L15-FA-1. Hiervoor wordt een mobiel boorplatform (‘jack-up rig’) naast het productieplatform geplaatst en daaraan gekoppeld. Het boorplatform bevat een boortoren voor de eigenlijke boorwerkzaamheden, menginstallaties en pompen, dieselaggregaten voor elektriciteitsopwekking, een controlekamer, accommodatie voor personeel en opslagfaciliteiten. Het platform wordt drijvend naar de locatie vervoerd, waarna de poten op de zeebodem worden neergezet en het platform tot ongeveer 30 meter boven de waterspiegel wordt opgevijzeld. De boorwerkzaamheden vinden plaats in een continurooster (24 uur per dag, 7 dagen per week).

Stap 2: het plaatsen van een conductor en het boren van de put
Voordat het eigenlijke boren begint, wordt een conductor geplaatst: een zware metalen buis met een diameter van ongeveer 80 centimeter en een lengte van ongeveer 100 meter. Deze buis wordt tot circa 250 meter onder de zeebodem geheid met de 'drill-and-drive'-methode, waarbij het heien plaatsvindt met korte tussenpozen. De conductor zorgt voor stabiliteit van het boorgat en beschermt het grond- en zeewater. Vervolgens wordt de put geboord met een boorbeitel die aan holle boorpijpen is bevestigd. Tijdens het boren wordt boorspoeling door de boorpijpen gepompt die het boorgruis afvoert, de beitel koelt en smeert, en voorkomt dat gas of vloeistoffen het boorgat binnenstromen. Tot circa 1000 meter diepte wordt boorspoeling op waterbasis (Water Based Mud, afgekort WBM) gebruikt; voor diepere gedeelten en horizontaal boren wordt boorspoeling op oliebasis (Oil Based Mud, afgekort OBM) ingezet. Boorgruis met nog aanhangende OBM wordt naar land afgevoerd en daar verwerkt in een speciale installatie door een erkende verwerker.

Stap 3: hydraulische stimulatie om het gas vrij te maken
Nadat de boring de vereiste diepte en locatie heeft bereikt, wordt hydraulische stimulatie toegepast. Dit wordt gedaan om het gas beter uit de diepe ondergrond te kunnen winnen. Dit proces duurt drie dagen en houdt in dat water, zand en chemicaliën onder zeer hoge druk in de boorput worden gepompt. Hierdoor ontstaan millimeterkleine scheurtjes in het gesteente waardoor het gas gemakkelijker kan stromen. Dit proces vindt diep in de ondergrond plaats, binnen de afgesloten put en het reservoir, en komt daarom niet in aanraking met het grondwater, zeewater en/of onderwatermilieu. De methode wordt zo uitgevoerd dat de afsluitende laag van het gasreservoir intact blijft. De gecreëerde scheurtjes worden opgevuld met een gel met opvulkorrels.

Voor deze activiteit is een seismische risicoanalyse uitgevoerd voor put L15-FA-109, waaruit blijkt dat put L15-FA-109 in de laagste risico-categorie valt. De kans op seismische activiteit is verwaarloosbaar klein vanwege de gematigde permeabiliteit van het reservoir, de afwezigheid van breuken onder kritische spanning en het beperkte geïnjecteerde volume. Put L15-FA-110 vertoont vergelijkbare karakteristieken; de twee putten zullen daarom een vergelijkbare hoogte van het totale risico hebben. Op basis hiervan is monitoring van seismische activiteit toereikend en zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk.

In het MER wordt een analyse opgenomen waarin de risico’s voor het milieu worden geadresseerd.

Stap 4 en 5: productietesten om de hoeveelheid en kwaliteit van het gas te bepalen en de afwerking van de put en demobilisatie van het boorplatform
Na het aantreffen van gas worden productietesten uitgevoerd om gegevens te verzamelen over het productievermogen, de reservoireigenschappen en de samenstelling en hoeveelheid van het aardgas. Tijdens het testen wordt de put ook schoongeproduceerd, waarbij restanten van boorspoeling worden verwijderd. Een onderdeel hiervan is dat gedurende maximaal 72 uur binnen een periode van 7 dagen gas met hoge capaciteit wordt geproduceerd en afgefakkeld. Bij economisch winbare hoeveelheden wordt de put aangesloten op de productiefaciliteiten van het platform en voor gaswinning gebruikt; bij onvoldoende gas wordt de put definitief afgedicht volgens de geldende regels en wordt de apparatuur verwijderd. Tot slot wordt het boorplatform gereed gemaakt voor transport door het langs de poten neer te laten zakken, de poten in te trekken en weg te slepen.

Tijdsduur
Het boren van de twee gaswinningsputten duurt gemiddeld drie maanden per put en wordt achtereenvolgens vanaf het tijdelijk geplaatste boorplatform (jack-up rig) uitgevoerd. De totale boorperiode bedraagt daarmee zes maanden.

Transportactiviteiten
Tijdens de aanlegwerkzaamheden vindt transport per helikopter en schip plaats voor de aan- en afvoer van personeel, materialen, brandstof en afval.

Mogelijke milieueffecten
De belangrijkste milieueffecten en mogelijke verstoringen tijdens de uitvoering van de boringen zijn:

- Verstoring van de zeebodem en vertroebeling van het zeewater door de plaatsing van het platform en de lozing van boorgruis dat vrijkomt bij het gebruik van WBM (boorgruis dat vrijkomt bij het gebruik van OBM wordt afgevoerd naar een verwerker aan wal).
- Verstoring van vogels, vissen en zeezoogdieren door licht, geluid en beweging veroorzaakt door diverse handelingen en activiteiten.
- Onder- en bovenwatergeluid door het heien van de conductors en het boren van de putten.
- Verstoring van (beschermde) natuurwaarden en archeologische resten op de zeebodem.
- Licht, warmte en geluid van het affakkelen tijdens het eerste deel van individuele testen van de putten.
    - Dit vindt alleen plaats tijdens het schoonproduceren van de putten.
    - Hierna wordt het gas dat vrijkomt bij testen afgevangen en als gewonnen aardgas via de installaties en leidingen afgevoerd.
- Emissies naar de lucht (CO_2, NO_X en fijnstof), met effecten op de luchtkwaliteit en stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.
- Effecten van onvoorziene voorvallen, zoals blow-outs of onbedoelde lozingen.

2.6.2 Productiefase

Tijdens de productiefase wordt aardgas geproduceerd uit de aardgasvelden L12b-C en L12a-A. Het gewonnen gas wordt op het platform L15-FA-1 behandeld. Hulpstoffen worden via een transportschip aangevoerd, omdat het doorgaans om grote hoeveelheden gaat en het onmogelijk is om dit per helikopter te vervoeren. Hiermee veroorzaakt vervoer per schip minder verstoring van het zeemilieu dan vervoer per helikopter.

Het platform is bemand. Gedurende de nacht wordt het platform op afstand bediend. Het biedt onder meer plaats aan:

- De bovengrondse afwerking van de putten bestaande uit veiligheids- en regelkleppen (‘X-mas tree’).
- Hulpsystemen waaronder regel- en beveiligingssystemen en reddingsmiddelen.

Onderhoud en inspecties
De nieuwe putten worden periodiek geïnspecteerd en onderhouden om ze in een goede en veilige conditie te houden.

Mogelijke milieueffect
Het belangrijkste milieueffect als gevolg van de gasproductie uit de nieuwe putten is het afblazen van aardgas naar de atmosfeer in noodsituaties. Onder normale bedrijfsomstandigheden wordt er geen aardgas naar de atmosfeer geëmitteerd.

Tijdsduur
Eni Energy gaat uit van een verlenging van de levensduur van het platform tot eind jaren ‘30, door de aansluiting van en winning uit de twee nieuwe productieputten.

2.6.3 Beëindiging gaswinning

De abandonnering (buitengebruikstelling) vindt plaats na beëindiging van de gaswinning. Wanneer het gasveld is leeggeproduceerd kunnen de putten veilig worden afgesloten.

Afsluiting putten
Na het staken van de gaswinning worden de putten conform de geldende regels (op dit moment de Mijnbouwwet) afgedicht en de verbuizingen van de putten (de stalen buizen die de putstructuur ondersteunen) tot beneden de zeebodem verwijderd. Vervolgens wordt het platform verwijderd. Het platform of delen daarvan worden zo mogelijk elders weer gebruikt. Niet-herbruikbare delen (onderdelen die niet geschikt zijn voor inzet in andere projecten) worden gerecycled of anderszins verwerkt. Ook wordt onderzocht welke delen van de leiding naar de NOGAT-leiding worden verwijderd en welke blijven liggen, afhankelijk van de dan geldende wetgeving. Als de installatiedelen zijn verwijderd, wordt de zeebodem geïnspecteerd en zo nodig opgeruimd om zeker te zijn dat geen (gevaarlijke) obstakels achterblijven.

Mogelijke milieueffecten
De belangrijkste emissies en verstoringen als gevolg van het ontmantelen zijn:

- Verstoring van vogels, vissen en zeezoogdieren door licht, geluid en aanwezigheid van het platform, helikopters, de schepen en de werkzaamheden daarop;
- Verstoring van de zeebodem en vertroebeling van het zeewater door de verwijdering van het platform en, indien vereist, het uitgraven en verwijderen van de pijpleiding;
- Geluid en emissies van betrokken schepen en apparatuur;
- Hinder voor scheepvaart en visserij;
- Vrijkomen van afval.

Tijdsduur
De tijdsduur van de totale verwijdering van de putten, het platform en de pijpleiding wordt ingeschat op 14 maanden na beëindiging van productie.

2.7 Mitigerende en natuurversterkende maatregelen

Het uitgangspunt van het project is dat het aardgas op een verantwoorde manier wordt gewonnen. Als tijdens het opstellen van het MER blijkt dat maatregelen nodig zijn om aanzienlijke nadelige milieueffecten te voorkomen, te beperken of teniet te doen, worden deze in het MER beschreven als zogenaamde mitigerende maatregelen. Hierbij moet gedacht worden aan maatregelen om emissies te beperken, het energieverbruik te verminderen of geluid te beperken. Het is aan het bevoegd gezag om te bepalen of de voorgestelde mitigerende maatregelen worden opgenomen in vergunningvoorschriften.

Eni Energy onderzoekt welke maatregelen op het gebied van natuurversterkend bouwen passen bij de aard en omvang van dit project. Daarbij zal Eni Energy het Afwegingskader natuurvriendelijk bouwen in de Noordzee toepassen.

3 Milieueffecten en effectbeoordeling

3.1 Potentiële milieueffecten

In het MER worden de effecten van het project (inclusief de varianten) op het (zee)milieu bepaald. De in het MER te onderzoeken effecten van de activiteiten en varianten zijn samengevat in onderstaande tabel. De beoordelingscriteria zijn onderverdeeld in een aantal thema's. In Tabel 3-1 is aangegeven of de aspecten (samenhangend met een thema) kwantitatief dan wel kwalitatief worden behandeld.

In paragrafen 0 tot en met 3.1.13 is per milieuaspect een korte toelichting gegeven.

Tabel 3-1. *De in het MER te onderzoeken effecten van de activiteiten en varianten.*

Thema	Fase	**Aspect**	**Kwalitatief/kwantitatief**
Zeebodem	Aanlegfase	• Bodemverstoring	Kwalitatief, waar mogelijk kwantitatief
Bodembeweging	Productiefase	• Bodemdaling • Bodemtrillingen	• Kwantitatief • Kwalitatief
Waterkwaliteit	Aanlegfase	• Vertroebeling en verontreiniging van de waterkolom	Kwalitatief, waar mogelijk kwantitatief
Geluid	Aanlegfase	• Bovenwatergeluid • Onderwatergeluid • Trillingen	Kwalitatief, waar mogelijk kwantitatief
Emissies naar lucht	Aanleg- en productiefase	• Luchtkwaliteit • Stikstofdepositie • Broeikasgassen	Kwantitatief
Natuur	Aanleg- en productiefase	• Beschermde gebieden • Beschermde soorten	Kwalitatief, waar mogelijk kwantitatief
Cultuurhistorie	Aanlegfase	• Cultuurhistorische waarden	Kwalitatief
Archeologie	Aanlegfase	• Archeologische waarden	Kwantitatief
Landschap	Aanleg- en productiefase	• Zichtbaarheid	Kwalitatief
Afval	Aanleg- en productiefase	• Afvalstoffen en hergebruik	Kwantitatief
Energie	Aanleg- en productiefase	• Energiegebruik	Kwantitatief
Scheepvaart, visserij, zandwinning	Aanleg- en productiefase	• Hinder	Kwalitatief
Veiligheid	Aanleg- en productiefase	• Nautische veiligheid • Veiligheid van de installaties	Kwalitatief

Voor elk van de thema's worden de effecten niet alleen op zichzelf beoordeeld, maar ook in cumulatie met andere bestaande en vergunde activiteiten en projecten in het gebied. Zie hiervoor paragraaf 3.2.

3.1.1 Zeebodem

Tijdelijke effecten op de zeebodem treden op als gevolg van de aanwezigheid van de boorinstallatie bij het boren van de putten. Dit wordt verder uitgewerkt in het MER.

3.1.2 Bodembeweging

Het winnen van gas door middel van de nieuwe putten zal leiden tot additionele bodemdaling bovenop de natuurlijke bodemdaling, bodemdaling als gevolg van bestaande gaswinning en bodemdaling door zandwinning in nabijgelegen gebieden. De analyse van effecten op de (zee)bodem, het kustfundament (het gebied grofweg van NAP –20 meter tot en met alle duinen en zeeweringen landinwaarts) en de natuur zal worden gebaseerd op bodemdalingsprognoses over dit gebied. De potentiële omvang en gevolgen van bodemdaling worden onderzocht en beschreven in het MER, waaronder de gevolgen voor de kust van Vlieland. Hierbij worden autonome zandbewegingen, bodemdaling als gevolg van gaswinning en bodemdaling door zandwinning in nabijgelegen gebieden in beschouwing genomen.

Het optreden van bodemtrillingen als gevolg van de gaswinning wordt in het MER kwalitatief benaderd.

3.1.3 Waterkwaliteit

Binnen het thema waterkwaliteit zijn van toepassing vertroebeling en verontreiniging van het zeewater door lozing van boorspoeling en productiewater als gevolg van de gaswinning uit de twee nieuwe putten. De lozing van boorspoeling leidt tot verspreiding van boorgruis in de waterkolom. Dat kan negatieve effecten hebben op het mariene ecosysteem. Deze effecten worden onderzocht middels een bureaustudie, waarbij een verspreidingsmodel wordt gebruikt. Tijdens de productiefase wordt productiewater geloosd, dat kan leiden tot verhoogde concentraties aan verontreinigende stoffen in het zeewater. Voor de beoordeling van het effect op het ecosysteem wordt een bureaustudie uitgevoerd.

3.1.4 Geluid

De geluidsemissie in de aanlegfase (hei- en boorwerkzaamheden, fakkelen en transport) heeft effect op het mariene ecosysteem. Deze emissie, zowel bovenwater- als onderwatergeluid, is input voor de effectbepaling bij het thema natuur. Voor onderwater- en bovenwatergeluid worden berekeningen uitgevoerd.

De effecten van bovenwatergeluid betreffen vooral verstoring van zeevogels. Voor onderwatergeluid is vooral het effect op mariene zoogdieren (zoals zeehonden en bruinvissen) en vissen van belang. De geluidsemissie onderwater wordt bepaald aan de hand van standaard hinderafstanden (de afstand tot waar geluid nog verstoring kan veroorzaken) voor het in te zetten materieel. De geluidsbronnen, het niveau van geluid met geluidsfrequentie, de duur van geluidsproductie en jaargetijden zijn bepalend voor de optredende effecten.

3.1.5 Emissies naar de lucht

Effecten op de luchtkwaliteit treden op als gevolg van de inzet van transportmiddelen en generatoren die fossiele brandstof verbruiken.

De emissies en effecten op de luchtkwaliteit (fijnstof, CO_2 en NO_X) worden berekend. De bronnen zijn input voor de berekening van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden met de AERIUS Calculator.

3.1.6 Natuur

Effecten op de natuur treden op als gevolg van het voornemen. Deze effecten worden door middel van een bureaustudie in beeld gebracht: de ecologische effectbeoordeling. Daarbij wordt gebruikt gemaakt van de uit te voeren kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeken op het vlak van, onder meer, geluid en vertroebeling.

De effecten kunnen optreden op (beschermde) soorten en (beschermde) gebieden met bijzondere soorten en habitats. Aan de volgende effecten kan worden gedacht:

- effecten op leefgebied van soorten;
- effecten op het mariene milieu;
- effecten op beschermde (Natura 2000-)gebieden, zoals Noordzeekustzone en Duinen Vlieland.

In de beoordeling worden in ieder geval de volgende verstoringsfactoren beschouwd:

- verstoring door boven- en onderwatergeluid en trillingen;
- optische verstoring (verstoring door de aanwezigheid van schepen, machines, structuren en mensen) en verstoring door lichtuitstraling;
- oppervlakteverlies en tijdelijke of permanente afname van leefgebied;
- verstoring van de zeebodem en verandering van de dynamiek van het substraat (lokale sedimentatieprocessen);
- vertroebeling in de waterkolom en sedimentatie op de zeebodem;
- verontreiniging van de zee; en
- emissies naar de lucht, waaronder stikstofdepositie (op land).

De ecologische effectbeoordeling bestaat uit meerdere samenhangende onderdelen, waarin de effecten van het project op (beschermde) soorten, (beschermde) gebieden en het mariene milieu worden onderzocht. Daarbij gaat het om:

1 de toetsing aan de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM);
2 de effectbeoordeling Flora en Fauna (Soortentoets);
3 de Voortoets; en indien nodig
4 de effectbeoordeling Natura 2000 (Passende Beoordeling).

De toetsing aan de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM)
De activiteiten van het project worden in het MER getoetst aan de KRM-descriptoren om te bepalen of er negatieve effecten zijn op de huidige milieutoestand in de Noordzee. Deze toetsing onderzoekt effecten op alle KRM-descriptoren om te waarborgen dat het project het bereiken van een goede milieutoestand of de maatregelen die in het kader van de KRM worden uitgevoerd niet belemmert.

De effectbeoordeling Flora en Fauna (Soortentoets)
In de Soortentoets wordt beoordeeld of beschermde soorten in of nabij het projectgebied kunnen voorkomen en of de voorgenomen activiteiten kunnen leiden tot overtreding van verbodsbepalingen voor flora- en fauna-activiteiten, bijvoorbeeld door verstoring, verwonding of aantasting van vaste rust- of voortplantingsplaatsen. Als negatieve effecten op beschermde soorten niet kunnen worden uitgesloten, worden mitigerende maatregelen beschreven.

De Voortoets en, indien nodig, de effectbeoordeling Natura 2000 (Passende Beoordeling)
De mogelijke effecten op de Natura 2000-gebieden worden allereerst in een Voortoets onderzocht. In de Voortoets wordt beoordeeld of op voorhand kan worden uitgesloten dat het project, afzonderlijk of in cumulatie met andere plannen en projecten, significant negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Als significant negatieve effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten, wordt een Passende Beoordeling opgesteld. Daarin worden de effecten nader onderzocht. Daarbij wordt beoordeeld of en met welke maatregelen de negatieve effecten in voldoende mate kunnen worden voorkomen of beperkt.

3.1.7 Cultuurhistorie

Bij ruimtelijke ontwikkelingen in of nabij een werelderfgoed wordt, vanwege de verplichting tot behoud van dit erfgoed, voorafgaand aan de besluitvorming beoordeeld of deze ontwikkelingen invloed kunnen hebben op het werelderfgoed. Hierbij komt in het bijzonder belang toe aan de uitzonderlijk universele waarde (OUV) van het werelderfgoed. Aan de hand van een Heritage Impact Assessment (HIA) wordt vastgesteld wat de gevolgen zijn voor de OUV van het werelderfgoed.

De Waddenzee is door UNESCO erkend als Werelderfgoed vanwege haar uitzonderlijke natuurlijke en landschappelijke waarden. Omdat activiteiten van het project invloed kunnen hebben op deze erfgoedwaarden, is het belangrijk om naast de ecologische effecten ook de effecten op de OUV van het werelderfgoed te beoordelen. In het MER zal worden ingegaan op de OUV van de Waddenzee en de gevolgen van het project. Er zal een HIA worden uitgevoerd wanneer uit het MER blijkt dat de gevolgen van het project op de OUV daartoe aanleiding geven.

3.1.8 Archeologie

Effecten op archeologische waarden in de zeebodem kunnen optreden door de aanleg van de nieuwe putten.

In opdracht van Eni Energy heeft Periplus Archeomare een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande ontwikkeling van de twee nieuwe putten. Gebaseerd op de ‘debris clearance surveys’ uit 2011 en 2014 is geadviseerd het gebied vanuit archeologisch oogpunt vrij te geven voor de geplande werkzaamheden. Tijdens de werkzaamheden kunnen archeologische resten aan het licht komen die niet als archeologische resten zijn herkend tijdens het onderzoek. De uitvoerder is conform de Erfgoedwet en de Omgevingswet verplicht om dergelijke vondsten te melden bij de bevoegde overheid. Deze meldingsplicht voor archeologische vondsten dient in het bestek van de uit te voeren werkzaamheden te worden opgenomen.

In het MER wordt nader ingegaan op het uitgevoerde archeologische onderzoek.

3.1.9 Landschap

Vanwege de aanwezigheid van het boorplatform zal sprake zijn van een gewijzigd uitzicht vanaf Vlieland. Dit is echter een tijdelijke situatie. Het MER gaat kort in op deze tijdelijk verstoring van het uitzicht.

Het bestaande L15-FA-1 platform is al zichtbaar vanaf Vlieland. De voorgenomen werkzaamheden brengen hierin geen verandering: na uitvoering van de werkzaamheden is geen sprake van een ander uitzicht dan nu al het geval is. Wel zal het bestaande productieplatform door de verlenging van de gaswinning voor een langere periode blijven bestaan.

3.1.10 Afval

Het MER maakt inzichtelijk welke afvalsoorten het voornemen genereert en hoe deze worden verwerkt.

3.1.11 Energie

Het energieverbruik (scope 1- en 2-emissies) tijdens de aanleg-, boor- en operationele fase van het initiatief worden inzichtelijk gemaakt in het MER. De resultaten van het scope 3-emissies-onderzoek zijn reeds beoordeeld in het kader van de besluitvorming over het onlangs geactualiseerde winningsplan. De scope 3 emissies zullen in het MER kort worden besproken.

3.1.12 Scheepvaart, visserij en zandwinning

De aanlegfase van de twee nieuwe productieputten die worden aangesloten op het bestaande platform L15-FA-1 kunnen hinder veroorzaken voor andere gebruiksdoeleinden op het Nederlandse deel van de Noordzee. De mate van hinder die dit kan veroorzaken wordt inzichtelijk gemaakt in het MER.

3.1.13 Veiligheid

Onder het thema omgevingsveiligheid worden de risico's in kaart gebracht die samenhangen met calamiteiten met gevaarlijke stoffen op het platform in de gebruiksfase.

Bepalend voor de hoogte van de risico's is de nabijheid van andere objecten in de buurt (zoals vaarroutes of windparken) die een calamiteit (mede) kunnen veroorzaken (domino-effect). Ingegaan wordt op de veiligheidsrisico's die samenhangen met de scheepvaart: de nautische (verkeers)veiligheid.

3.2 Cumulatie

In het MER worden de effecten van het voornemen niet alleen afzonderlijk beschouwd, maar ook in cumulatie met andere projecten waarover besluitvorming heeft plaatsgevonden. Met andere woorden: dit zijn projecten die zijn vergund, maar nog niet gerealiseerd,. Daarnaast worden ook bestaande activiteiten, zoals zandwinning, in de cumulatiebeschouwing meegenomen. Dit wordt in het MER toegelicht. In dit kader worden de cumulatieve effecten onderzocht van:

- Verschillende vergunde offshore olie- en gasactiviteiten op andere locaties.
- Wind op Zee.
- Net op Zee.
- Carbon-storage projecten.
- Zand- en schelpwinning.

Dit betekent dat de effecten op Natura 2000-gebieden worden beschouwd in samenhang met de effecten van bovengenoemde andere activiteiten op diezelfde gebieden.

3.3 Effectbeoordeling en keuze uitvoeringsalternatief

Het te onderzoeken alternatief en de varianten worden kwalitatief beoordeeld aan de hand van een zevenpunts scoreschaal van plussen en minnen zoals hieronder weergegeven. De scores geven een positieve of negatieve verandering aan ten opzichte van de referentiesituatie, die bestaat uit de huidige situatie inclusief de autonome ontwikkeling. In dit geval maakt het bestaande platform en de huidige exploitatie dus onderdeel uit van de referentiesituatie.

Als referentiejaar wordt uitgegaan van 2035. Dat jaar vormt een goede referentie, omdat er dan sprake zal zijn van gaswinning uit de twee nieuwe putten. De effecten van alle fasen kunnen dan meegenomen worden in de beoordeling. Bij de beschrijving van de referentiesituatie wordt slechts ten dele rekening gehouden met klimaatverandering. De onderliggende processen en mechanismen van klimaatverandering en de interactie met zeeën en oceanen zijn onderwerp van uitgebreide studieprogramma's en vrijwel niet te vertalen naar de effecten van de gaswinning bij L15-FA-1.

Bij de beoordeling wordt ook rekening gehouden met cumulatie van effecten met andere projecten.

Tabel 3-2. *Classificatie effectbeoordeling.*

Score	Beoordelingscriterium (ten opzichte van de referentiesituatie)
+++	Sterk positief effect, groot van omvang
++	Positief effect vrij groot of in een kritisch gebied
+	Licht positief effect, relatief beperkt, tijdelijk of lokaal
0	Neutraal, geen of geen noemenswaardig effect
-	Licht negatief effect, relatief beperkt, tijdelijk of lokaal
--	Negatief, relatief groot effect of in een kritische periode of gebied, mitigerende maatregelen bekijken
---	Zeer negatief effect, zodanig dat milieueffect buiten de normen van regelgeving en beleid valt
n.v.t.	Niet van toepassing

Een beoordelingskader dient dynamisch te zijn: er kan niet overal uitgegaan worden van dezelfde kwantitatieve grenzen. Zowel projecten als hun ‘omgevingen’ verschillen namelijk sterk van elkaar en veranderen ook constant. Het risico van toepassing van vaste kwalitatieve grenzen kan zijn dat het te rigide wordt toegepast en daarmee de dynamische werkelijkheid geweld aandoet of leidt tot een te getalsmatige benadering. Daarom moet per milieueffect en per locatie worden bekeken welke beoordelingsmaatstaven passend zijn. Bovendien laten niet alle factoren zich vangen in kwantitatieve waarden met plussen-en-minnen. Waar kwantificering niet mogelijk of niet zinvol is, worden scores daarom voorzien van een kwalitatieve toelichting die de beoordeling onderbouwt.

Bij negatieve effecten wordt onderzocht of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn. Vervolgens wordt bepaald welke onderdelen uit de alternatieven en welke mitigerende maatregelen samen het uitvoeringsalternatief vormen.

Naast het milieu speelt daarbij ook de (technische en economische) haalbaarheid een rol. De benodigde vergunningen worden aangevraagd voor het uitvoeringsalternatief.

3.4 Leemten in kennis

In het MER zal worden aangegeven welke belangrijke informatie ontbreekt en welke gevolgen dit heeft voor de effectvoorspelling. Waar mogelijk zal worden aangegeven welke aanvullende onderzoeken deze leemten kunnen wegnemen.

4 Besluitvorming en procedures

4.1 Algemeen

Voor het project zijn vergunningen vereist op grond van de Omgevingswet en de Mijnbouwwet. Het project valt tevens onder de projectprocedure van de Mijnbouwwet, omdat één van de boringen onder het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone eindigt. Een overzicht van alle voor het project relevante besluiten en vergunningen is opgenomen in Bijlage 2. De belangrijkste besluiten en vergunningen die nodig zijn om het project te kunnen realiseren zijn:

(1) Projectbesluit: De staatssecretaris van KGG in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (hierna: VRO) zijn het bevoegd gezag.

(2) Coördinatiebesluit: Onderdeel van de projectprocedure.

(3) Omgevingsvergunning milieubelastende activiteit: De Minister van EZK is het bevoegd gezag.

(4) Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit: De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (hierna: LVVN) is het bevoegd gezag.

(5) Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit: De Minister van LVVN is het bevoegd gezag. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (hierna: RVO) behandelt de omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, maar is geen bevoegd gezag voor de verlening.

De staatssecretaris van KGG heeft een coördinerende rol in de besluitvorming.

Hierna wordt uitgelegd waarom deze besluiten en vergunningen nodig zijn. Vervolgens wordt uitgelegd waarom een mer-procedure wordt gevolgd en hoe de (mer)-procedure en de besluitvorming verlopen.

4.2 Projectbesluit en coördinatiebesluit

Sinds de inwerkingtreding van de Ow op 1 januari 2024 is een projectbesluit vereist voor de aanleg van een mijnbouwwerk ten behoeve van de winning van koolwaterstoffen in of onder een Natura 2000-gebied (artikel 141a, eerste lid, onder a, van de Mijnbouwwet en afdeling 5.2 van de Ow). Het projectbesluit is bedoeld om complexe projecten met een publiek belang, zoals de winning van aardgas, mogelijk te maken. Het bevoegd gezag kan vergunningplichtige activiteiten meteen in het projectbesluit regelen, maar de omgevingsvergunningen kunnen ook door het reguliere bevoegd gezag worden afgehandeld.

Bij besluiten ter uitvoering van een verplicht projectbesluit is toepassing van de coördinatieregeling verplicht. Dit betekent dat de activiteiten en daarbij behorende besluiten samen de coördinatieprocedure doorlopen en dat gecoördineerde besluitvorming plaatsvindt. Met gecoördineerde besluitvorming wordt bedoeld dat besluiten zoveel mogelijk dezelfde voorbereiding, totstandkoming en rechtsbescherming hebben. De procedurestappen voor de verschillende besluiten vinden dan gelijktijdig plaats en besluiten worden gelijktijdig bekend gemaakt. Dit betekent ook dat nog geen gebruik kan worden gemaakt van de andere vergunningen als beroep tegen een van de vergunningen wordt ingesteld.

In het onderhavige geval geldt dat een projectbesluit — en daarmee een coördinatiebesluit — verplicht is en dat benodigde vergunningen door het regulier bevoegd gezag worden afgehandeld. Daarbij heeft de staatssecretaris van KGG een coördinerende rol.

4.3 Omgevingsvergunningen

Op grond van de Ow zijn naar verwachting de volgende vergunningen nodig:

- Een omgevingsvergunning milieubelastende activiteit voor:
  - Het aanleggen en exploiteren van een mijnbouwwerk: deze vergunning is nodig voor het aanleggen van de twee boorgaten.
  - Functioneel ondersteunende activiteiten: andere milieubelastende activiteiten die worden verricht op dezelfde locatie die het aanleggen en exploiteren functioneel ondersteunen.
- Nog te beoordelen: een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit die betrekking heeft op het realiseren van een project zoals bedoeld in artikel 6, derde lid, van de habitatrichtlijn dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. De activiteit vindt niet plaats in een Natura 2000-gebied, maar heeft mogelijk wel een impact op het nabijgelegen Natura 2000-gebied Noordzeekustzone of andere Natura 2000-gebieden. In het MER wordt onderzocht wat de impact is van de activiteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van de (nabijgelegen) Natura 2000-gebieden. Daarbij wordt, onder meer, rekening gehouden met de uitgangspunten en kaders zoals opgenomen in de relevante beheerplannen. Hierbij wordt ook gekeken of eventuele negatieve effecten kunnen worden voorkomen door mitigerende maatregelen te nemen.
- Nog te beoordelen: een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit. In het MER wordt onderzocht of de activiteiten leiden tot een (opzettelijke) verstoring van nature in het wild (in dit geval op de Noordzee) levende dieren of planten en, als dat nodig is, welke mitigerende maatregelen kunnen worden genomen om schade door de activiteiten te voorkomen.

Het projectbesluit wordt genomen door de staatssecretaris van KGG in overeenstemming met de Minister van VRO. Daarnaast is de Minister van EZK het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit. De Minister van LVVN is het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunningen voor de Natura 2000-activiteit en de flora- en fauna-activiteit.

4.4 De mer-procedure

Op grond van de Omgevingswet (afdeling 16.4, artikel 16.43) zijn in het Omgevingsbesluit, bijlage V, projecten en de daarvoor benodigde besluiten aangewezen:

- die aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben en waarvoor bij de voorbereiding van het besluit een MER moet worden gemaakt, en
- waarvoor moet worden beoordeeld of die aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben, en, als dat het geval is, waarvoor bij de voorbereiding van het besluit een MER moet worden gemaakt.

In het onderhavige geval is sprake van twee diepboringen als bedoeld in categorie B4 (kolom 3) en winning in het kader van ondergrondse mijnbouw als bedoeld in categorie B3 (kolom 3):

Tabel 4-1. *Van toepassing zijnde categorie van bijlage V bij het Omgevingsbesluit.*

	Kolom 1	Kolom 2	Kolom 3	Kolom 4
B3	Ondergrondse mijnbouw, met inbegrip van oppervlakte-installaties	Winning, wijziging of uitbreiding van een winning, die betrekking heeft op een gewonnen hoeveelheid van meer dan: 1°. 500 ton aardolie per dag; of 2°. 500.000 m^3 aardgas[1] per dag	Winning, wijziging of uitbreiding	De omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit
B4	Diepboringen, in het bijzonder: a. geothermische boringen; b. boringen in verband met de opslag van kernafval; of c. boringen voor watervoorziening; met uitzondering van boringen voor het onderzoek naar de stabiliteit van de grond	Niet van toepassing	Oprichting, wijziging of uitbreiding	De omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit of de omgevingsvergunning voor een wateractiviteit

Dit betekent dat Eni Energy in beginsel gehouden is een mer-beoordeling op te stellen. Gelet op de locatie van het project en het milieubelang kiest Eni Energy ervoor direct een MER op te stellen. Dit betekent dat Eni Energy de regelgeving volgt die geldt voor de mer-procedure.

Er is onderscheid gemaakt tussen de termen 'mer' (kleine letters) en 'MER' (hoofdletters). De term ‘mer’ staat voor de milieueffectrapportageprocedure en de term ‘MER’ betreft het milieueffectrapport. De mer-procedure is een hulpmiddel bij de besluitvorming over projecten of (ruimtelijke) plannen. De initiatiefnemer van een project (in dit geval Eni Energy) moet binnen dit kader onderzoek uitvoeren naar de verwachte effecten op het milieu van de voorgenomen activiteit en eventuele alternatieven. In dit onderzoek moet ook aandacht worden besteed aan maatregelen die genomen kunnen worden om milieueffecten te voorkomen of, indien dit niet mogelijk is, te beperken. Het resultaat van dit onderzoek wordt vastgelegd in een MER. Zo krijgen de belanghebbenden inzicht in de milieueffecten van het project en kan het milieubelang, naast de overige belangen, een volwaardige rol krijgen bij de besluitvorming.

Het MER zal dienen als onderbouwing voor de vergunningaanvragen en het projectbesluit.

Voor de volledigheid merkt Eni Energy op dat categorie B3, kolom 2, van bijlage V bij het Omgevingsbesluit niet van toepassing is. Er is geen sprake van een winning, uitbreiding of wijziging van een winning die betrekking heeft op een gewonnen hoeveelheid van meer dan 500.000 m^3 aardgas per dag. Er wordt al sinds de eerste helft van de jaren ’90 aardgas geproduceerd op het L15-FA-1 platform. Verder geldt dat de gewonnen hoeveelheid aardgas past binnen de op het platform vergunde productiecapaciteit van 3 miljoen Nm^3 per dag. De productiecapaciteit per dag wordt niet vergroot ten opzichte van de vergunde productiecapaciteit per dag die in het verleden is behaald.

4.5 Hoe verlopen de (mer-)procedure en besluitvorming?

De (mer-)procedure en besluitvorming verlopen als volgt:

- **Onderdeel van de projectbesluitprocedure:** In het kader van de projectprocedure stelt het ministerie van KGG een Voornemen en Participatieplan op. Het ministerie van EZK legt het Voornemen en Participatieplan ter inzage.
- **Onderdeel van de mer-procedure:** Eni Energy stelt als initiatiefnemer een concept-NRD op en dient deze gelijktijdig aan het Voornemen en Participatieplan in bij het ministerie van EZK. Het Voornemen en Participatieplan wordt gelijktijdig met de concept-NRD ter inzage gelegd.
- **Onderdeel van de projectbesluit- en mer-procedure:** Deze documenten liggen vanaf dat moment gedurende zes weken ter inzage. Eenieder kan reageren op het Voornemen en Participatieplan en de concept-NRD en een reactie indienen. In het Voornemen en Participatieplan wordt uitgelegd hoe op de stukken kan worden gereageerd. Het bevoegd gezag kan ervoor kiezen de concept-NRD voor advies voor te leggen aan de Commissie mer.
- **Onderdeel van de projectbesluitprocedure:** Het ministerie van EZK beoordeelt ingekomen reacties op het Voornemen en Participatieplan. Als de reacties daartoe aanleiding geven, past het ministerie van EZK het Voornemen en Participatieplan aan.
- **Onderdeel van de mer-procedure:** Het ministerie van EZK beoordeelt ingekomen reacties op de concept-NRD en stelt in overleg met Eni Energy een reactienota op. Als de reacties daartoe aanleiding geven, worden deze meegenomen bij het vaststellen van de NRD.
- **Onderdeel van de mer-procedure:** Na verwerking van reacties publiceert het ministerie van EZK de definitieve NRD. Het detailniveau en de reikwijdte van het MER zijn hiermee vastgesteld.
- **Onderdeel van de mer-procedure:** Eni Energy stelt een MER op ter onderbouwing van de vergunningsaanvragen en de aanvraag om het projectbesluit en dient de aanvragen in.
- **Onderdeel van de projectbesluit- en mer-procedure:** Het bevoegd gezag doet een toets op de kwaliteit van het MER en bepaalt of ingediende vergunningsaanvragen en de aanvraag tot het nemen van een projectbesluit ontvankelijk zijn.
- **Onderdeel van de projectbesluit- en mer-procedure:** Het bevoegd gezag gebruikt het MER als onderbouwing bij het opstellen van de ontwerp-vergunningen en het ontwerp-projectbesluit.
- **Onderdeel van de projectbesluit- en mer-procedure:** Het ministerie van EZK legt ontwerp-vergunningen en het ontwerp-projectbesluit samen met het MER ter inzage voor een periode van zes weken. Eenieder kan een zienswijze indienen op de ontwerp-vergunningen, het ontwerp-projectbesluit en onderliggende stukken, zoals het MER.
- **Onderdeel van de mer-procedure:** Parallel aan de terinzagelegging van ontwerpbesluiten en het MER, kan het ministerie van EZK de Commissie mer vragen te adviseren over het MER. Het ministerie van EZK kan de Commissie mer vragen ingediende zienswijzen bij het advies te betrekken.
- **Onderdeel van de projectbesluit- en mer-procedure:** Het ministerie van EZK beoordeelt ingekomen zienswijzen (en eventueel het advies van de Commissie mer) en stelt een nota van antwoord van zienswijzen op, waarin de zienswijzen worden beoordeeld en wordt toegelicht hoe daarmee wordt omgegaan. Als de zienswijzen en het advies daartoe aanleiding geven, past het bevoegd gezag het ontwerp-projectbesluit en ontwerp-vergunningen aan.
- **Onderdeel van de projectbesluitprocedure:** Het ministerie van EZK publiceert de vergunningen en het projectbesluit. Vanaf dat moment kan gedurende zes weken beroep worden ingesteld tegen de vergunningen en het projectbesluit. Doordat de projectprocedure van toepassing is, kan alleen beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Wanneer er geen beroep wordt ingesteld, kan Eni Energy beginnen met de aanlegfase. Het is de bedoeling dat de aanleg plaatsvindt in de tweede helft van 2027 en dat de eerste activiteiten zijn afgerond

voor het einde van 2027. Als er wel beroep wordt ingesteld, dan moet rekening worden gehouden met een vertraging van een jaar.

4.6 Overige wet- en regelgeving

Voor het project bestaat daarnaast nog een aantal verplichtingen op grond van andere regelgeving. De belangrijkste zijn hieronder opgesomd.

Mijnbouwwetgeving
De opsporing en winning van delfstoffen in Nederland en het Nederlandse deel van de Noordzee (de territoriale zee en de Exclusieve Economische Zone) is geregeld in de Mijnbouwwet. De Mijnbouwwet reguleert de opsporing en de winning van delfstoffen en bevat onder meer bepalingen voor de zorg voor een goede uitvoering van activiteiten (milieu en veiligheid), vergunningverlening, financiële aspecten, toezicht en handhaving.

De Mijnbouwwet vereist dat de exploitant een winningsvergunning bezit voor het betreffende gebied. Het winnen van delfstoffen moet tevens overeenkomstig een winningsplan plaatsvinden. Een winningsplan is een wettelijk verplicht waarin de technische en organisatorische aspecten van de gaswinning uit een gasveld worden beschreven. Het winningsplan bevat onder meer informatie over de te winnen hoeveelheden gas, de wijze van winning en de verwachte looptijd van de winning. De staatssecretaris van KGG moet instemmen met een winningsplan.

Het L12/L15-gebied heeft in het verleden een opsporingsfase doorlopen waarvoor opsporingsvergunningen nodig waren. Voor de winning op het L15-FA-1 platform is van belang dat Eni Energy, als uitvoerder, beschikt over de volgende winningsvergunningen:

- L12b en L15b (gezamenlijk): 91,6 km^2 (samen met Mercuria Hydrocarbons B.V. en Wintershall Noordzee B.V. als vergunninghouders), geldig tot 12 maart 2030
- L12a: 118,7 km^2 (samen met Mercuria Hydrocarbons B.V., ONE-Dyas B.V. en Wintershall Noordzee B.V. als vergunninghouders), geldig tot 14 maart 2030
- L15c: 4,2 km^2 (Eni Energy als enige vergunninghouder), geldig tot 7 september 2030

Alle vergunningen zijn onherroepelijk. Het winningsplan, dat de gasvelden L15b-A, L12b-C, L12a-B en L12a-A binnen deze vergunningsgebieden bestrijkt, is geldig tot 1 januari 2040. Dit instemmingsbesluit heeft een afzonderlijke procedure gevolgd die los staat van de projectprocedure en de aanvragen voor de omgevingsvergunningen.

Natuurbescherming
De bescherming en verbetering van de natuur en waterkwaliteit van de Noordzee zijn geregeld in diverse internationale richtlijnen en verdragen. De belangrijkste hiervan zijn:

- Het OSPAR-verdrag.
- De Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM).
- De Europese Vogel en Habitatrichtlijn.

Uit het OSPAR-verdrag (Oslo-Paris Convention: Verdrag inzake de bescherming van het mariene milieu in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan) volgt dat de verdragsluitende partijen, waaronder Nederland, alle mogelijke stappen nemen om verontreiniging te voorkomen en te beëindigen en alle noodzakelijke maatregelen nemen om het zeegebied te beschermen tegen de nadelige gevolgen van menselijke activiteiten. Deze maatregelen strekken ertoe de gezondheid van de mens te beschermen en mariene ecosystemen in stand te houden en, wanneer uitvoerbaar, aangetaste zeegebieden te herstellen.

Daartoe zullen partijen (afzonderlijk en gezamenlijk) programma's opstellen en maatregelen treffen en hun beleid en strategieën harmoniseren.

De Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) heeft tot doel het beschermen en herstellen van de Europese zeeën en oceanen en het bevorderen van duurzaam gebruik. De KRM verplicht elke Europese lidstaat tot het vaststellen van een mariene strategie. Deze strategie moet gericht zijn op bescherming, behoud en herstel van het mariene milieu (met als doel een goede milieutoestand) waarbij ook een duurzaam gebruik van de Noordzee wordt gegarandeerd. Daarnaast worden er als uitvoeringsmaatregel beschermde gebieden aangewezen. Hoewel de Noordzeekustzone, het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, niet is aangewezen als KRM-gebied, zal in het MER aandacht worden besteed aan de KRM. De KRM beschrijft de goede milieutoestand aan de hand van elf descriptoren (onderscheidende elementen). In het MER wordt getoetst aan de descriptoren van de KRM als onderdeel van de ecologische effectbeoordeling.

De internationale verplichtingen waar Nederland aan dient te voldoen zijn vertaald in Nederlandse wet- en regelgeving. Voor natuurbescherming geldt dat dit vanaf 1 januari 2024 onderdeel is van de Omgevingswet, hetgeen betekent dat alle regels rondom de bescherming van natuurgebieden en plant- en diersoorten daarin zijn opgenomen.

Internationale verdragen
Relevante internationale verdragen in het kader van dit project zijn:

- UNCLOS (UN Verdrag der Zee).
- De London Dumping Convention (preventie van verontreiniging van het marine milieu via lozingen van afval vanaf schepen, vliegtuigen en mijnbouwinstallaties).
- IMO-conventies voor de scheepvaart.

Grensoverschrijdende milieueffecten

- Het Verdrag van Espoo is van toepassing als een activiteit mogelijk nadelige milieueffecten in een buurland kan veroorzaken. Dit verdrag ziet erop toe dat voor activiteiten met mogelijk belangrijke nadelige grensoverschrijdende milieugevolgen een milieueffectrapportage wordt uitgevoerd en dat het land waarin een dergelijke activiteit plaatsvindt het buurland informeert (autoriteiten en publiek) en de mogelijkheid biedt tot overleg (consultatie). Het initiatief voor de aanpak van grensoverschrijdende milieueffecten ligt bij de lidstaten. Omdat het plangebied op geruime afstand van het Duitse continentale plat ligt, worden geen grensoverschrijdende milieueffecten verwacht.

4.7 Participatie

Participatie komt neer op de wijze waarop eenieder wordt betrokken bij het project. De manier waarop eenieder wordt betrokken is beschreven in het Voornemen en Participatieplan.

In het kader van de besluitvorming over het winningsplan heeft Eni Energy in 2025 en 2026 bezoeken gebracht aan de gemeente Vlieland, de Provincie Fryslân en het Wetterskip om deze partijen te informeren over de actualisatie van het winningsplan en het voornemen om twee nieuwe putten te boren vanaf het platform. Verder heeft Eni Energy de werkgroep Energie & Infrastructuur van het Noordzeeoverleg op 2 april 2026 geïnformeerd over het project. Bij de verdere ontwikkeling van het project onderhoudt Eni Energy contact met partijen die al hebben aangegeven geïnformeerd te willen worden en met andere relevante partijen. Bij het opstellen van het MER wordt rekening gehouden met de uitkomst van dit participatietraject.

Bijlage 1

Begrippen en afkortingen

Haskoning
Enhancing Society Together

Aardgas	In de natuur voorkomend methaan met ten hoogste 20 volumeprocent andere bestanddelen.
Autonome ontwikkeling	De ontwikkelingen in het gebied die onafhankelijk van het voornemen zullen optreden. Dit betreft uitsluitend ontwikkelingen waarover besluitvorming heeft plaatsgevonden.
Beoordelingskader	Het kader waarin de thema's en aspecten waarop de voorgenomen activiteit wordt beoordeeld staan opgesomd.
Besluit	Een schriftelijke beslissing van de overheid op de aanvraag van een vergunning.
Bevoegd gezag	Het bestuursorgaan dat in een bepaalde zaak bevoegd is om in die zaak besluiten te nemen. De Minister van EZK is bevoegd gezag ten aanzien van de vergunningverlening.
BZK	Minister / ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
Commissie mer	Commissie voor de milieueffectrapportage.
Condensaat	Vloeibaar koolwaterstoffenmengsel dat bij de gasproductie vrijkomt.
EZK	Minister / ministerie van Economische Zaken en Klimaat.
KGG	Minister / ministerie van Klimaat en Groene Groei.
Initiatiefnemer	De partij die het initiatief neemt voor de voorgenomen activiteit, in dit geval Eni Energy.
LVVN	Minister / ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.
mer	De procedure voor de milieueffectrapportage zoals vastgelegd in de Omgevingswet (vanaf 1 januari 2024) of Wet Milieubeheer (tot 1 januari 2024).
MER	Het Milieueffectrapport is een rapport waarin de milieueffecten van alternatieven en varianten van een voorgenomen activiteit worden onderzocht, vergeleken en beoordeeld.
Noordzee	Onder de Noordzee wordt hier verstaan de Nederlandse territoriale zee (12-mijlszone) en de Nederlandse Exclusieve Economische Zone (EEZ). De bodem van de EEZ wordt ook wel aangeduid als het Nederlands Continentaal Plat (NCP). De in deze notitie aangekondigde voorgenomen activiteit zal in de EEZ plaatsvinden.
Offshore	Op zee.
Put	Een in de grond geboorde afgewerkte put waardoor aardgas kan worden geproduceerd uit een gasveld in de diepe ondergrond.
Referentiesituatie	De situatie in het gebied zonder uitvoering van het voornemen (de extra gaswinning). Deze wordt bepaald door de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen die onafhankelijk van het voornemen zullen plaatsvinden. De referentiesituatie vormt de basis waartegen de milieueffecten van het voornemen worden vergeleken.
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
Satellietplatform	Een op een constructie boven het zeeoppervlak staande installatie om gas uit één of meerdere aardgasputten te winnen en beperkt te behandelen. Daarna wordt het gas naar een gasbehandelingsinstallatie gevoerd.
Subsea-installatie	Een winningsinrichting op de zeebodem.
Vergunning	Een officiële en noodzakelijke toestemming van de overheid om een bepaalde activiteit uit te voeren.
Veld	Ondergrondse structuur waarin zich gas bevindt.
VRO	Minister / ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.
Zienswijze	De mogelijkheid voor burgers en belanghebbenden om hun mening of wensen kenbaar te maken over beslissingen van de overheid.

Bijlage 2

Overzicht besluiten

Haskoning
Enhancing Society Together

Besluit / vergunning	Wetgeving	Bevoegd gezag	Toelichting
Projectbesluit	Mijnbouwwet art. 141a, lid 1, sub a Omgevingswet art. 5.44, lid 1	Staatssecretaris van KGG en Minister van VRO	Een projectbesluit is aan de orde voor gaswinning onder een Natura 2000-gebied.
Coördinatiebesluit	Omgevingswet art. 5.45, lid 2 en art. 5.46	Staatssecretaris van KGG	Van toepassing is de coördinatieregeling uit de Algemene wet bestuursrecht (afd. 3.5).
Omgevingsvergunning milieubelastende activiteit: Aanleggen en exploiteren van een mijnbouwwerk Functioneel ondersteunende activiteiten	Omgevingswet art. 5.1, lid 2, sub b, Besluit activiteiten leefomgeving: art. 3.320, lid 1 en lid 2	Minister van EZK	
Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit	Omgevingswet art. 5.1, lid 1, sub e	Minister van LVVN	
Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit	Omgevingswet art. 5.1, lid 2, sub g	Minister van LVVN	
Overige besluiten			
Winningsvergunning	Mijnbouwwet art. 6, sub b	Minister van EZK	Vergunning om aardgas te winnen in het aangegeven gebied. De aanvraag wordt beoordeeld op het voornemen, de kundigheid van de uitvoerder en o.m. de relatie met het planmatig beheer van delfstoffen.
Winningsplan	Mijnbouwwet art. 34	Minister van EZK	Een beschrijving van de winningsactiviteit, de reservoirkenmerken, risico's en beheersmaatregelen tijdens de winning, onderhoud, abandonnering en zorg na beëindiging.

Haskoning is een internationaal onafhankelijk bureau sinds 1881. We combineren ingenieurs-, ontwerp- en adviesdiensten met software en technologie. We leveren hiermee toegevoegde waarde voor klanten en hebben een positieve impact op mensen en onze leefomgeving. Daarmee dragen we bij aan de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Dat is onze drijfveer: Enhancing Society Together. Daar hoort bij dat we onszelf en anderen voortdurend uitdagen om bij te dragen aan duurzame oplossingen voor lokale en wereldwijde vraagstukken in de gebouwde omgeving, infrastructuur en industrie.

In onze snel veranderende wereld wordt de agenda bepaald door onder meer klimaatverandering, geopolitieke spanningen, de energietransitie, de digitale transformatie en een veranderende consumentenvraag. Met onze geïntegreerde duurzame oplossingen willen we bijdragen aan het bredere technologische en maatschappelijke plaatje.

Gesteund door de kennis en ervaring van meer dan 6.800 medewerkers werken we vanuit kantoren in meer dan 25 landen wereldwijd. We ondersteunen klanten om de transitie te maken naar een slimme en duurzame organisatie.

We zijn oprecht, handelen integer en transparant in al onze activiteiten, ook onze bedrijfsvoering. Ons team is divers en inclusief. De veiligheid en het welzijn van mensen, in ons team en daarbuiten, staat onder alle omstandigheden voorop.

In projecten en initiatieven werken we actief samen met overheden en het bedrijfsleven, partners en stakeholders. We zien een belangrijke rol voor onszelf in innovatieve duurzame ontwikkeling en willen bijdragen aan een betere leefomgeving, nu en in de toekomst.

Haskoning is een 'Koninklijk' bedrijf, aangewezen door het Koninklijk Huis van Nederland in 1981. Ons hoofkantoor is gevestigd in Nederland en we hebben kantoren in Europa, Azië, Afrika, Australië en Amerika.

haskoning.com

Haskoning
Enhancing Society Together